HARC KÖZSÉG
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

AKTUALIZÁLVA, KIEGÉSZÍTVE: 2019. július

ALÁÍRÓLAP

Szakág	Név	
Generáltervezés	 Szente Károly	Meridián Mérnöki Iroda Kft ügyvezető
	 Hajba Csaba	okl. településmérnök okl. építészmérnök Településtervező TT 17-1497
	 Deák Varga Dénes	okl. építészmérnök Településtervező TT 14-0058
	 Kovács Luca Kinga	tájrendező és kertépítő mérnök

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS 6

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ 6

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok 6

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata 6

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata 9

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai 9

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása 13

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai 13

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések 14

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata 14

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök 14

1.6.2. A hatályban lévő településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek 14

1.7. A település társadalma 15

1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség 15

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok 16

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.) 16

1.8. A település humán infrastruktúrája 17

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.) 17

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása 17

1.9. A település gazdasága 18

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre 18

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői - nagyobb jellemző vállalkozások, mezőgazdasági, erdőgazdasági vállalkozások, gazdasági telephelyek 18

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése 18

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.) 19

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat) 19

1.10.Az önkormányzat gazdálkodása 19

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program 19

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere 19

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység 19
1.10.4. Foglalkoztatáspolitika 19
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás 19
1.10.6. Intézményfenntartás 20
1.10.7. Energiagazdálkodás 20
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások 20
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata 20
1.12.1. Természeti adottságok 20
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet 20
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területe 22
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése 23
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata 24
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei 24
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái 25
1.14. Az épített környezet vizsgálata 25
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata 25
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata 27
1.14.3. önkormányzati tulajdon kataszter 28
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése 29
1.14.5. Az építmények vizsgálata 30
1.14.6. Az épített környezet értékei 31
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái 38
1.15. Közlekedés 39
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok 39
1.15.2. Közúti közlekedés 39
1.15.3. Közösségi közlekedés 39
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés 39
1.15.5. Parkolás 39
1.16. Közművesítés 39
1.16.1. Víziközművek 39
1.16.2. Energia 40
1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények) 40
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés) 41
1.17.1. talaj 41
1.17.2. felszíni és a felszín alatti vizek 41
1.17.3. levegőtisztaság védelme 41
1.17.4. zaj- és rezgésterhelés 42
1.17.5. sugárzás védelem 42
1.17.6. hulladékkezelés 42

1.17.7. vizuális környezetterhelés 42
1.17.8. árvízvédelem 42
1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák 43
1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők) 43
1.18.1. építésföldtani korlátok 43
1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség 44
1.18.3. egyéb 44
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely 44
1.20. Városi klíma 44
2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ 45
2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése 45
3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ 46
3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis 46
3.1.1. A folyamatok értékelése 46
3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése 47
3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata 48
3.2. Problématérkép/értéktérkép 49
3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek 51
3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása 51
3.3.2. szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése 53
3.3.3. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése 53

BEVEZETÉS

A megalapozó vizsgálat a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló (314/2012. XI. 8.) Korm. rendelet 1. melléklet szerinti tartalommal készült.

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Harc a Szekszárdi kistérséghez tartozik, amelyet 26 település alkot. Köztük 3 város (Szekszárd, Tolna, Bátaszék) található.

A községet a 65. számú főút tárja fel, valamint innen ágazik ki a 6317. j. összekötő út Kölesd felé.

Harc Szekszárdtól 10 km-re, Bonyhádtól 20 km-re, Pécstől 55 km-re található.

A település méretéből adódóan alapszintű települési funkciókat lát el, viszont e funkciókat sikerült megerősíteni az elmúlt években.

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Az Országos Területfejlesztési Koncepció (továbbiakban OTK) célja, hogy − az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióval összhangban − kijelölje az ország területfejlesztési politikájának célkitűzéseit, elveit és prioritás-rendszerét, megteremtve a területi szempontok konzekvens érvényesítésének lehetőségét, mind az ágazati szakpolitikák,mind az országos és területi programok kidolgozásában. A területfejlesztési politika célja az ország területileg harmonikus és hatékony működésének és kiegyensúlyozott, fenntartható területi fejlődésének megteremtése, valamint a területi leszakadás mérséklése.

A területfejlesztési politika átfogó céljai 2020-ig:

- térségi versenyképesség
- területi felzárkózás
- fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem
- területi integrálódás Európába
- decentralizáció és regionalizmus.

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) - 2014-2020

A 2014 - 2020. közötti időszakban az EU források a gazdaságfejlesztést célozzák meg. A TOP elsődleges célja a térségi, decentralizált gazdaságfejlesztés, a foglalkoztatás növelése.

Két fő stratégiai célt fogalmaz meg:

1. Gazdaságélénkítéshez és foglalkoztatási szint növeléséhez szükséges helyi feltételek biztosítása.

2. Vállalkozásbarát településfejlesztés, az életminőség és társadalmi összetartozás javításához szükséges helyi feltételek biztosítása.

A TOP prioritásai:

1. prioritás: térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére
Célja: a vállalkozások munkahelyteremtő képességének ösztönzése, a helyi gazdaság működését segítő helyi-térségi feltételek biztosításával

- a vállalkozások munkahelyteremtő képességének ösztönzése, a helyi gazdaság működését segítő helyi-térségi feltételek biztosításával,
- a turizmus területi adottságaiban rejlő endogén potenciál kibontakoztatása a foglalkoztatás elősegítése érdekében,
- a munkahelyek elérhetőségének javítása, a munkavállalók mobilitásának segítése a közlekedési feltételek fejlesztésével,
- a kisgyermekesek munkaerőpiacra történő visszatérése a gyermekellátási szolgáltatások fejlesztése által.

2. prioritás: Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés

Célja: a vállalkozások, befektetők és a lakosság számára vonzó települési környezet kialakítása, gazdaságösztönzés, fiatalok, népesség megtartása

3. prioritás: Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken

Célja: fenntartható városi közlekedés és önkormányzati energetikai fejlesztések

4. prioritás: A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése

Célja: Önkormányzati közszolgáltatások hozzáférhetőségének és minőségének javítása

5. prioritás: megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztés, foglalkoztatás ösztönzés, társadalmi együttműködés

Célja: az ERFA prioritásokhoz kapcsolódó ESZA támogatások, kiemelten a megyei gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó foglalkoztatási célú támogatások, a szociális város-rehabilitációhoz kapcsolódó közösségi, humán fejlesztések támogatása, továbbá a helyi identitás és kohézió erősítése.

6. prioritás: Fenntartható városfejlesztés a megyei jogú városokban

7. prioritás: Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések

Célja: - kísérleti jelleggel, városokban (10 ezer fő feletti) a helyi civil szervezetek, vállalkozások és önkormányzatok együttműködésével, alulról szerveződve alakított helyi akciócsoportokon keresztül, helyi fejlesztési stratégiákon alapuló fejlesztések – 20-30 db városi CLLD.

- Központi elem a helyi közösség részvétele a tervezésben és a megvalósításban.
- Kiemelt cél a fiatalok részvétele, a fiatalok megtartása.
- Lakótelepeken megvalósuló helyi fejlesztési, közösségszervezési programok ösztönzése.

A Szekszárdi Kistérség Fejlesztési Programja (2. számú munkaváltozat) 2014-2020 közötti időszakra készült. A Fejlesztési Program fő prioritásai, célkitűzései:

1. Prioritás: Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében

A prioritáshoz tartozó specifikus célok: Térségi szintű integrált, foglalkozás-orientált gazdaságfejlesztés. A foglalkoztatás és az életminőség javítása, családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztése. Helyi érdekű kis- és középvállalkozások fejlesztési aktivitásának javítása.

2. Prioritás: Befektetők és lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása

A prioritáshoz tartozó specifikus célok: A helyi közösségek fizikai és szellemi aktivitásának és egészségének erősítése. Vonzó, biztonságos és funkciógazdag települési környezet létrehozása, ideértve a barnamezős területek többfunkciós hasznosítását. Települési környezeti állapot javítása.

A célok eléréséhez szükséges beavatkozások, intézkedések:

Az aktív és egészséges élethez kapcsolódó közösségi infrastruktúra-fejlesztés a kulturális és természeti értékek megóvásával. A települési környezet integrált és környezettudatos megújítása. Belterületen fekvő barnamezős területek rehabilitációja. Kis léptékű települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések.

3. Prioritás: Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken. A település fejlesztési elképzeléseit nem érinti.

4. Prioritás: A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése

A célok eléréséhez szükséges beavatkozások, intézkedések:

Egészségügyi alapellátás és önkormányzati járóbeteg ellátás infrastrukturális fejlesztése. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése. Térségi és helyi közszolgáltatási és közigazgatási infrastruktúra-fejlesztés. Szegénység és szegregáció által sújtott leromlott városrészek rehabilitációja.

5. Prioritás: Közösségi szinten irányított várostérségi helyi fejlesztések

(CLLD típusú fejlesztések) Harc települést nem érinti.

6. Prioritás: Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, társadalmi befogadás és foglalkoztatás ösztönzés

A célok eléréséhez szükséges beavatkozások, intézkedések: A foglalkoztatási szint javítása megyei, térségi és helyi alternatív foglalkoztatás bővítést célzó programok támogatásával. A munkavállalók készségeinek és a helyi gazdaság potenciális igényeinek közelítése. A helyi identitás növelése – az egyének és a lakóhely közötti kapcsolat erősítése. Megyei és helyi speciális közösségfejlesztést és társadalmi befogadást támogató fejlesztési programok. A helyi szerveződések elősegítése (civil szervezetek) – a civil szervezetek és a település/térség közintézményei, valamint a helyi lakosok közötti kapcsolat erősítése. Helyi foglalkoztatást, munkába állást és családokat segítő programok és programalapú fejlesztések.

Tolna Megye Integrált Területi Programja (TIP) 2014-2020.

A TIP célrendszere illeszkedik a fenti területfejlesztési dokumentumokhoz.

A megvalósítandó célok:

- Fenntartható gazdaság- és turizmusfejlesztés, munkahelyteremtés
- Közlekedésfejlesztés
- Környezeti fenntarthatóság elősegítése
- Közintézmények fejlesztése
- Élhető települések
- Lakossági együttműködések, civil kezdeményezések elősegítése.

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A településrendezési tervek készítése, módosítása során meg kell teremtetni az összhangot Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (továbbiakban: Trtv) előírásaival.

Az országos kiemelt térségi és megyei térségi övezetek lehatárolása a Trtv. 22. §-a szerint:

„A kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek, valamint a településrendezési eszközök készítése során a térségi övezetek által érintett területeket az e törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet szerint, az abban meghatározott államigazgatási szervek előzetes adatszolgáltatását mérlegelve kell lehatárolni. A mérlegelésnél az e törvényben meghatározott szerkezeti terveket kell elsősorban figyelembe venni."

A terv készítése során az új Trtv. hatályba lépése után az illetékes államigazgatási szervektől új adatszolgáltatás-kérés megtörtént, és az így kapott adatok szerepelnek a tervben.

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési terve

Az ország Szerkezeti Terve:

A terv a település legnagyobb részét mezőgazdasági térségbe sorolta, de kisebb foltokban erdőgazdálkodási térség is megjelenik. Az erdőgazdálkodási térség növekedése miatt a településrendezési eszközökben az előző tervekhez képest nagyobb erdőterületek kerülnek kijelölésre a törvénynek való megfelelés miatt. A települési térség a község belterületét, továbbá Janyapusztát jelöli. A község délnyugati részén északnyugat – délkeleti irányban áthalad a 65. számú országos főút. A Sió-csatorna mentén elsőrendű árvízvédelmi fővédvonalat jelöl a terv. Megjegyezendő, hogy a megállapítás tévesen szerepel a tervekben a KDT Vízügyi Igazgatóság adatszolgáltatása szerint, mert Harc közigazgatási területén nincs elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal, a Sió-csatorna jobb partja a területen depónia, illetve részben magaspart, mely a nyílt árteret természetes módon határolja.

A közigazgatási terület déli részét átszeli a Paks-Pécs közti 400 kV-os távvezeték.

A Trtv országos övezetei

1. Az ökológiai hálózat magterületének övezete: (Trtv. 25. §) A Sió egykori holtágára terjed ki.
2. Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete: (Trtv. 26. §) A Sió menti területsáv érintett.
3. Az ökológiai hálózat pufferterületének övezete: (Trtv. 27. §) a község területén nem fordul elő.
4. Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete: (Trtv. 28. §) A község északi és nyugati részeit érinti.
5. Jó termőhelyi adottságú szántók övezete: *(9/2019. (VI.14.) MvM rendelet 2.§)* A község északi részén fordul elő kis foltokban.
6. Erdők övezete: (Trtv. 29-30. §) A település területét csak kis foltokban érinti.
7. Erdőtelepítésre javasolt terület övezete: *(9/2019. (VI.14.) MvM rendelet 3.§)* A község középső részén fordul elő egy jelentősebb foltban.
8. Tájképvédelmi terület övezete: *(9/2019. (VI.14.) MvM rendelet 4.§)* A község keleti része érintett.
9. Világörökség és világörökség várományos terület övezete: (Trtv. 31. §) A község nem érintett.
10. Vízminőség-védelmi terület övezete: *(9/2019. (VI.14.) MvM rendelet 5.§)* Harc területén nem fordul elő.
11. Nagyvízi meder övezete: *(9/2019. (VI.14.) MvM rendelet 6.§)* A Sió-csatorna medre érintett.

12.VTT-tározók övezete: *(9/2019. (VI.14.) MvM rendelet 7.§)* A község területén nem fordul elő.

13.Honvédelmi és katonai célú terület övezete: (Trtv. 32. §) A község területe nem érintett.

Az ország szerkezeti terve	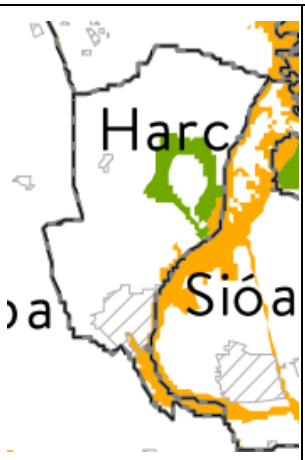 **Ökológiai hálózat magterület, ökológiai folyosó, pufferterület**	**Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete**	**Jó termőhelyi adottságú szántók övezete**
Erdők övezete	**Erdőtelepítésre javasolt terület övezete**	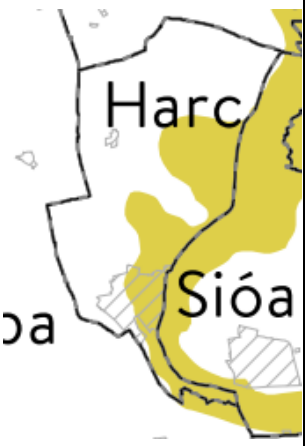 **Tájképvédelmi terület övezete**	**Világörökség és világörökség várományos terület övezete**
Vízminőségvédelmi terület övezete	**Nagyvízi meder övezete**	**VTT tározók övezete**	**Honvédelmi és katonai célú terület övezete**

Tolna Megye Területrendezési Terve

Tolna Megye Területrendezési Tervét (továbbiakban: MTRT) Tolna Megye Közgyűlése az 1/2005. (II. 21.) mö. rendelettel fogadta el. A tervet 2016. szeptemberében aktualizálták a 11/2016. (IX. 26.) mö. rendelettel.

A Trtv. 91. § előírásai értelmében azokat az országos és megyei térségi övezeteket, amelyeket a törvény nem állapít meg, a törvény hatályba lépését követően (2019. III. 16-tól) nem kell alkalmazni.

Megyei Szerkezeti Terv

Az MTRT térségi szerkezeti tervlapja a település belterületét települési térségbe, a külterület egészét mezőgazdasági térségbe sorolta. A terv a 63. sz. főutat és 6317. sz. mellékutat a kialakult nyomvonalon jelöli. A terv tartalmazza a Paks-Pécs 400 kV-os és 132 kV-os elektromos vezeték belterülettől délre húzódó szakaszát, valamint a Sió mentén az elsőrendű árvízvédelmi fővédvonalat.

A megyei területrendezési terv övezetei

3.1. Magterület, Ökológiai folyosó, Pufferterület övezete: A magterület a Sió egykori holtágának területét, az ökológiai folyosó a Sió-csatorna menti területsávot érinti.

3.2. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete. A község területe érintett.

3.3. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület, Erdőtelepítésre javasolt terület övezete. A község területét egy nagyobb és több kisebb területen érinti.

3.4. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület: A község keleti része érintett.

3.5. Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete: A község nem érintett.

3.6. Országos vízminőségvédelmi terület övezete: A község területe nem érintett.

3.7. Nagyvízi meder övezete: A Sió-csatorna területe érintett.

3.8. Ásványi nyersanyagvagyon gazdálkodási terület: A község területe nem érintett.

3.9. Kiemelt fontosságú honvédelmi terület, honvédelmi terület: A község területe nem érintett.

3.10. Rendszeresen belvízjárta terület övezete: A község területének keleti része érintett.

3.11. Földtani veszélyforrás terület övezete: A község területe érintett.

3.12. Tájrehabilitációt igénylő terület övezete: A község területe nem érintett.

3.13. Szélerőműpark telepítéséhez vizsgálat alá vonható terület övezete: Harc külterületének nagy része érintett. Az övezet lehatárolása azonban ellentétben áll az OTÉK 10. § (4) bekezdésének előírásával (beiktatta a 277/2016. (IX. 15.) Korm. rendelet) miszerint: *„Beépítésre szánt területen és beépítésre szánt terület határától számított 12 000 méteren belül – a háztartási méretű kiserőműnek számító szélerőmű kivételével – szélerőmű, szélerőmű park nem helyezhető el.”*

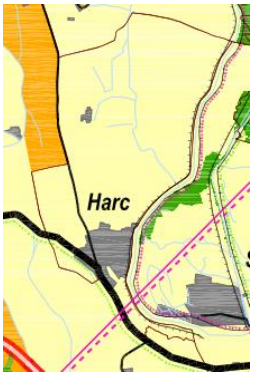

Megyei szerkezeti terv

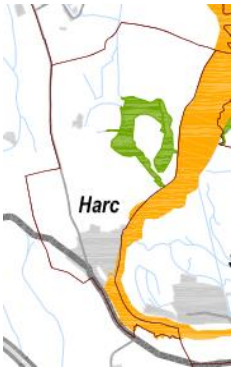

Magterület, ökológiai folyosó, pufferterület övezete

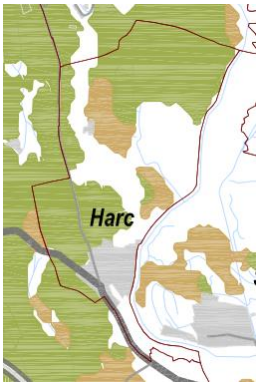

Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántók övezete

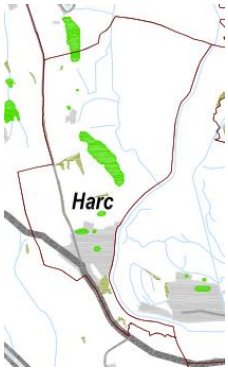

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület, Erdőtelepítésre javasolt terület övezete

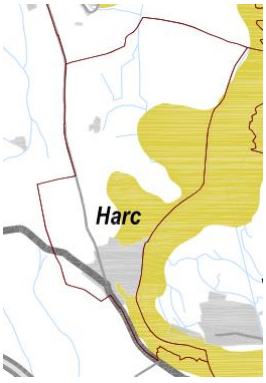

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kez. terület övezete

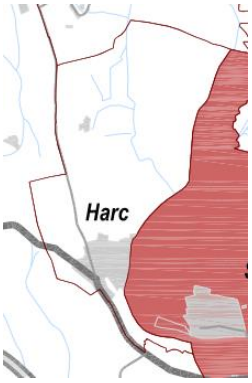

Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete

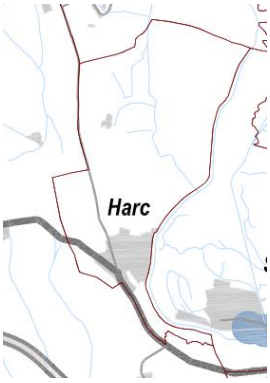

Országos vízminőség-védelmi terület övezete

Nagyvízi meder övezete

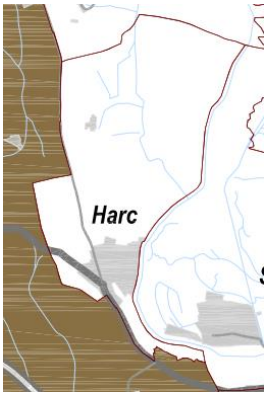

Ásványi nyersanyag-vagyon gazdálkodási terület övezete

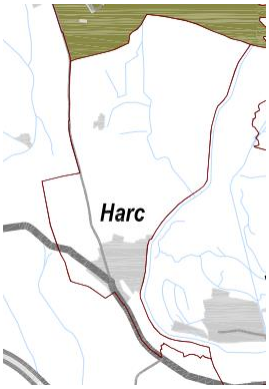

Kiemelt honvédelmi terület, Honvédelmi terület övezete

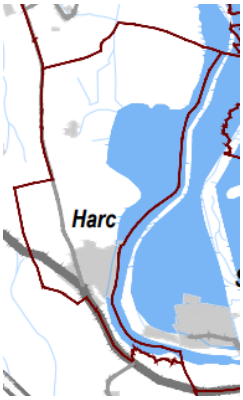

Rendszeresen belvízjárta terület övezete

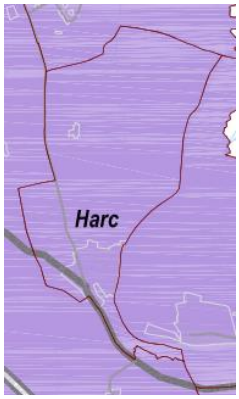

Földtani veszélyforrás terület övezete

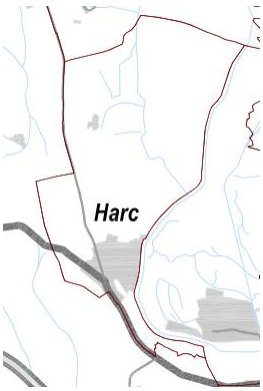

Tájrehabilitációt igénylő terület övezete

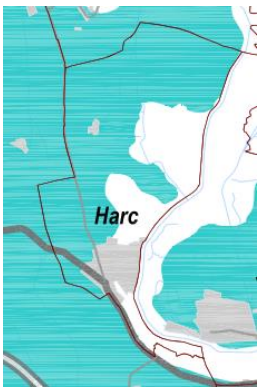

Szélerőműpark elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható terület

HARC

Területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálati térképe

kiváló termőhelyi adottságú szántók és jó termőhelyi adottságú szántók övezete

(Településrendezési tervhez)

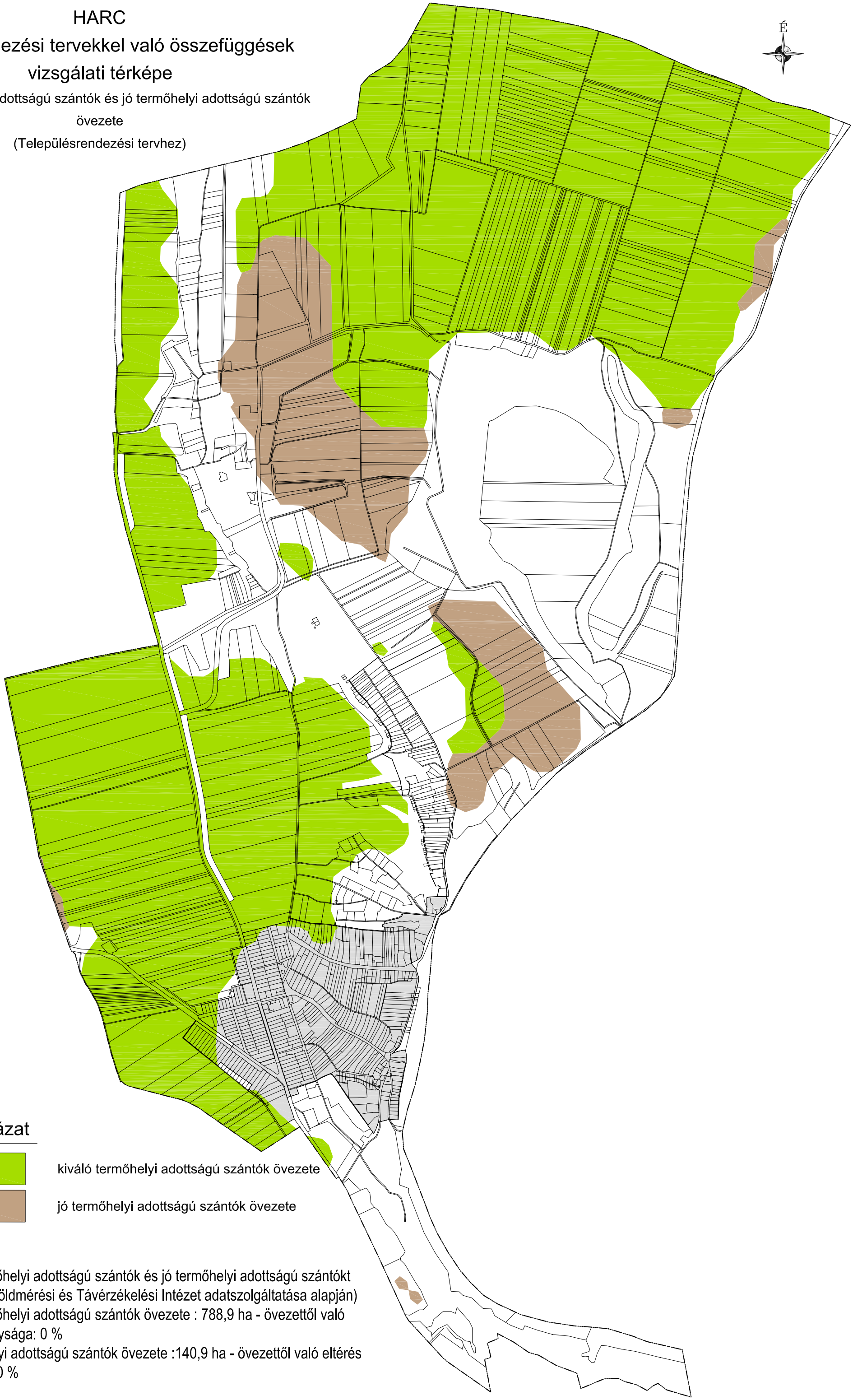

- kiváló termőhelyi adottságú szántók és jó termőhelyi adottságú szántókt övezete (Földmérési és Távérzékelési Intézet adatszolgáltatása alapján)
- kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete : 788,9 ha - övezettől való eltérés nagysága: 0 %
- jó termőhelyi adottságú szántók övezete :140,9 ha - övezettől való eltérés nagysága: 0 %

HARC

Területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálati térképe

erdők övezete és erdőtelepítésre javasolt terület övezete

(Településrendezési tervhez)

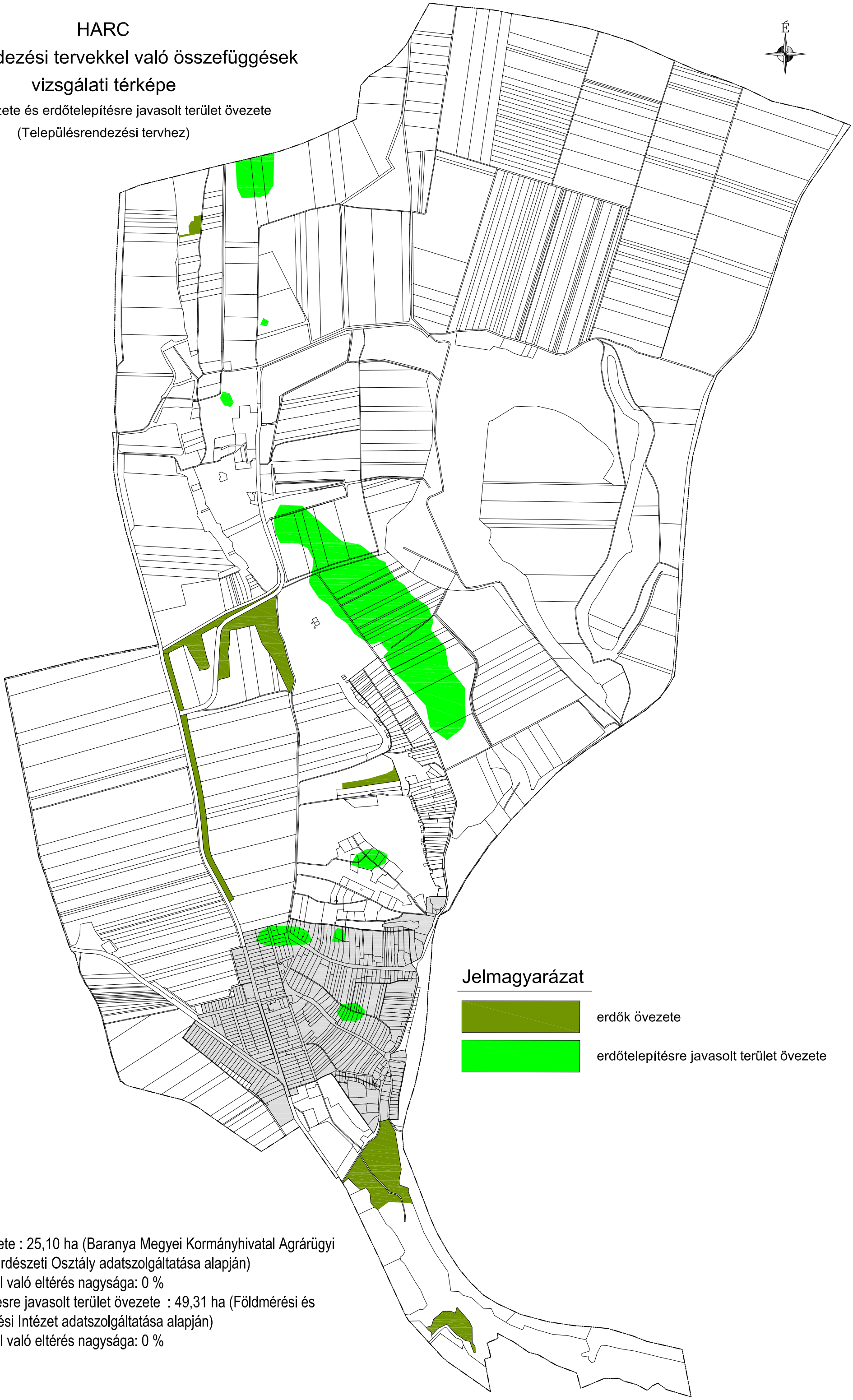

- erdők övezete : 25,10 ha (Baranya Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály adatszolgáltatása alapján)
- az övezettől való eltérés nagysága: 0 %
- erdőtelepítésre javasolt terület övezete : 49,31 ha (Földmérési és Távérzékelési Intézet adatszolgáltatása alapján)
- az övezettől való eltérés nagysága: 0 %

HARC

ORSZÁGOS ÉS MEGYEI ÖVEZETEK

földtani veszélyforrás terület övezete

Jelmagyarázat

földtani veszélyforrás terület övezete
(felszínmozgás-veszélyes terület)

- földtani veszélyforrás terület övezet nagysága : 65,6 ha
  (Mérnökgeológiai szakvélemény alapján)
- az övezettől való eltérés nagysága : 0 %

Készült: 2019. Meridián Mérnöki Iroda Kft

HARC

ORSZÁGOS ÉS MEGYEI ÖVEZETEK

nagyvízi meder övezete

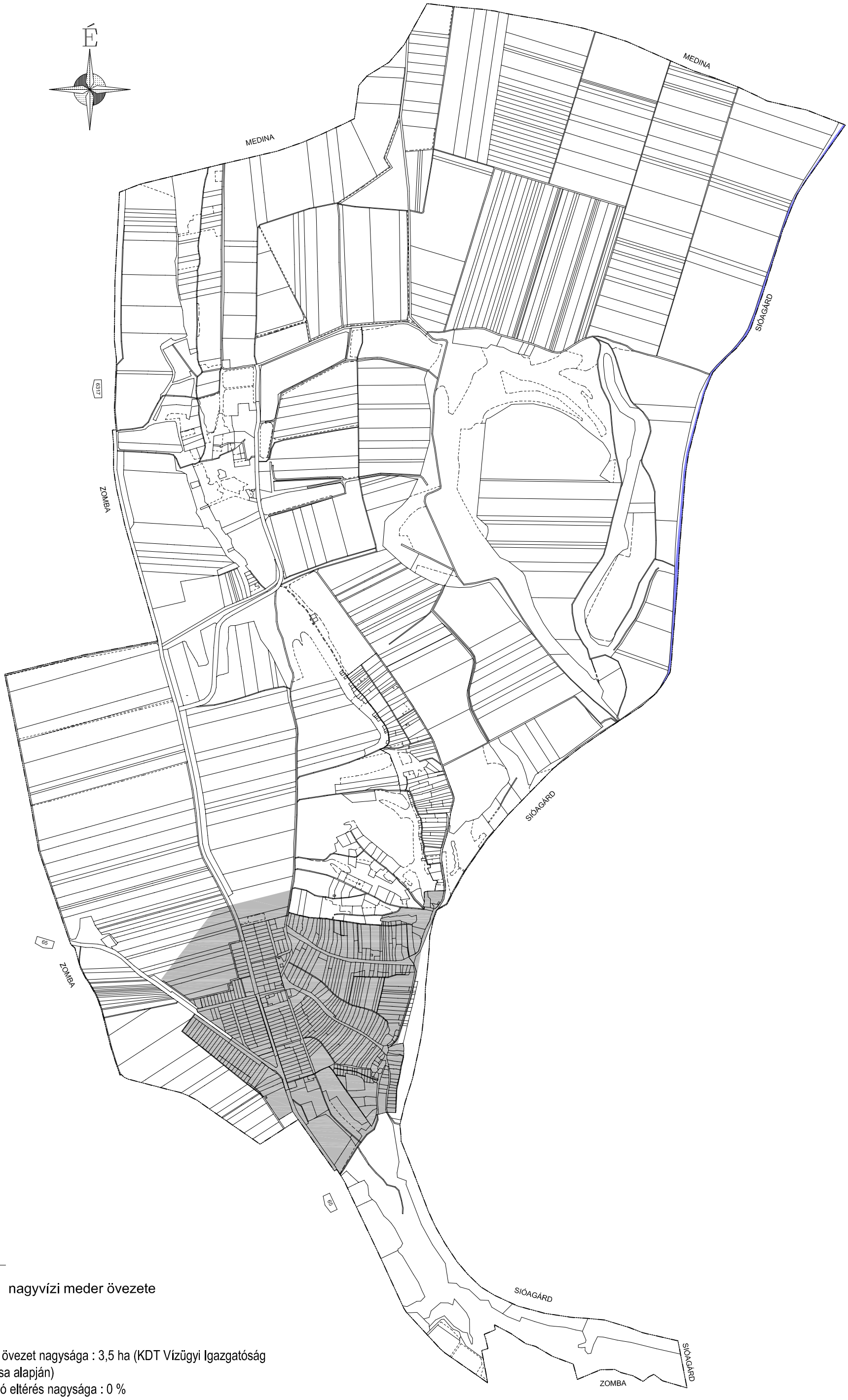

Jelmagyarázat

nagyvízi meder övezete

- nagyvízi meder övezet nagysága : 3,5 ha (KDT Vízügyi Igazgatóság adatszolgáltatása alapján)
- az övezettől való eltérés nagysága : 0 %

Készült: 2019. Meridián Mérnöki Iroda Kft

HARC

ORSZÁGOS ÉS MEGYEI ÖVEZETEK

országos ökológiai hálózat övezete

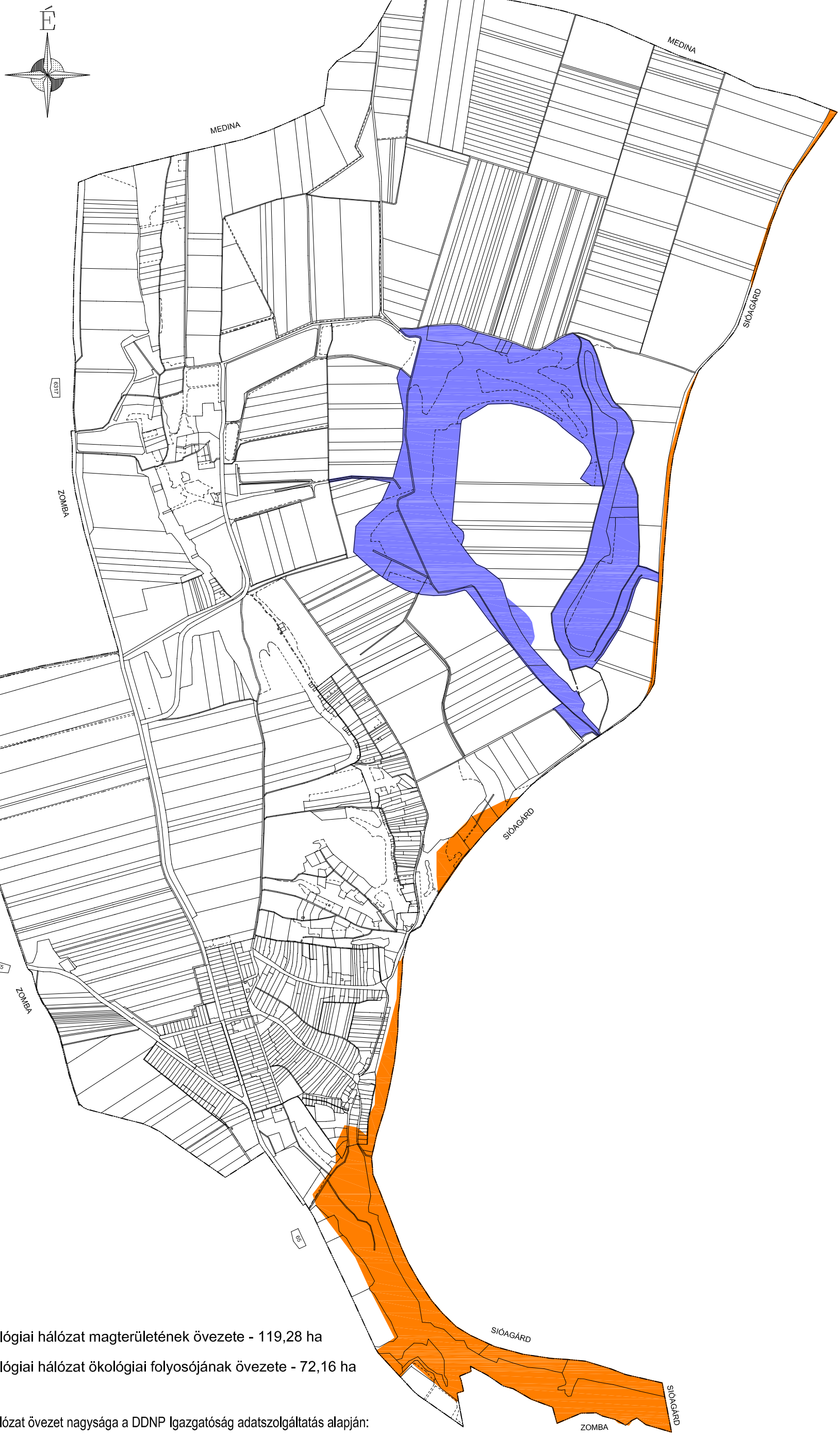

Jelmagyarázat

ökológiai hálózat magterületének övezete - 119,28 ha

ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete - 72,16 ha

- országos ökológiai hálózat övezet nagysága a DDNP Igazgatóság adatszolgáltatás alapján: 191,44 ha
- az országos ökológiai hálózat övezettől való eltérés nagysága : 0 %

Készült: 2019. Meridián Mérnöki Iroda Kft

HARC

ORSZÁGOS ÉS MEGYEI ÖVEZETEK

rendszeresen belvízjárta terület övezete

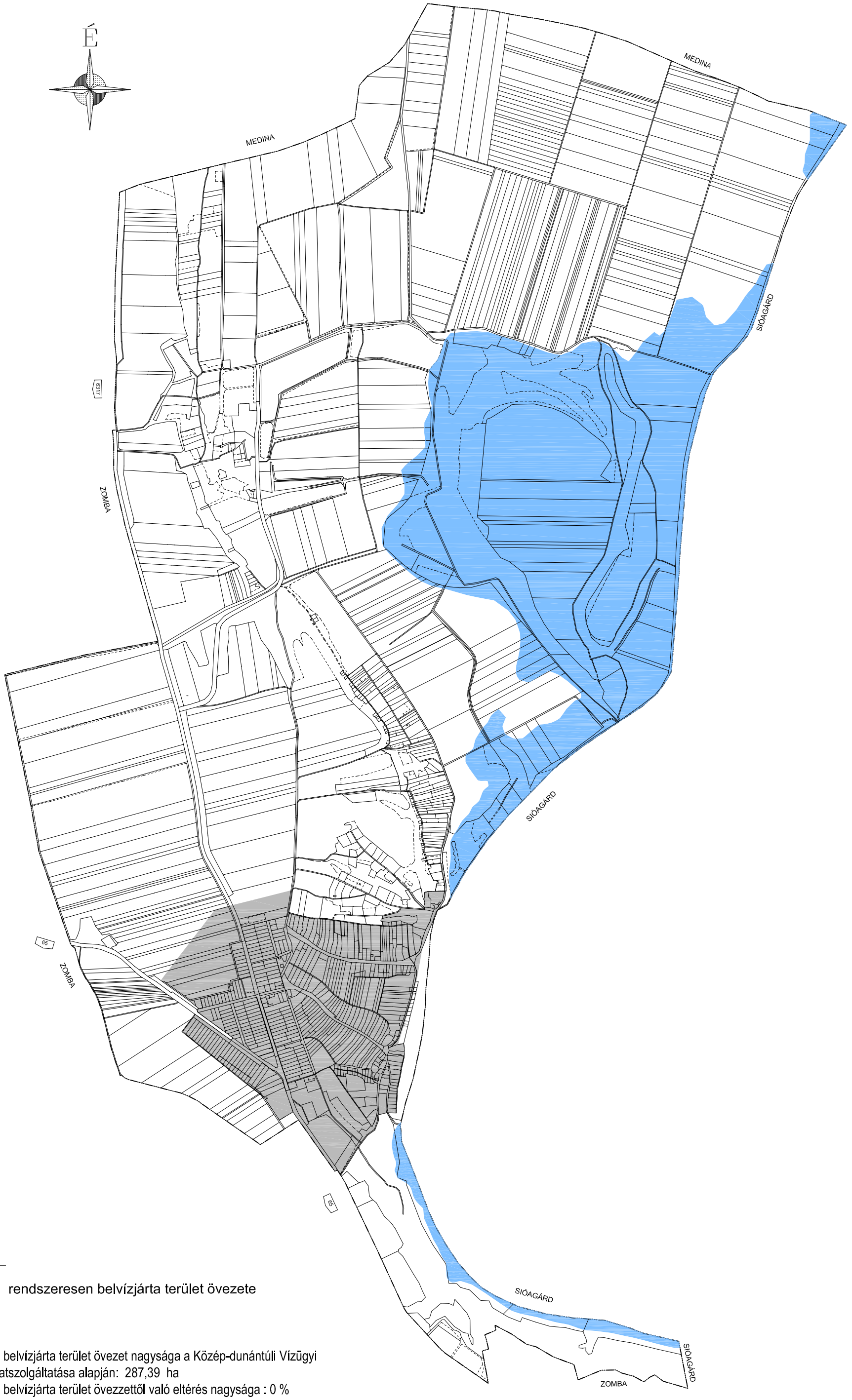

Jelmagyarázat

rendszeresen belvízjárta terület övezete

- a rendszeresen belvízjárta terület övezet nagysága a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság adatszolgáltatása alapján: 287,39 ha
- a rendszeresen belvízjárta terület övezettől való eltérés nagysága : 0 %

Készült: 2019. Meridián Mérnöki Iroda Kft

HARC

ORSZÁGOS ÉS MEGYEI ÖVEZETEK

tájképvédelmi terület övezete

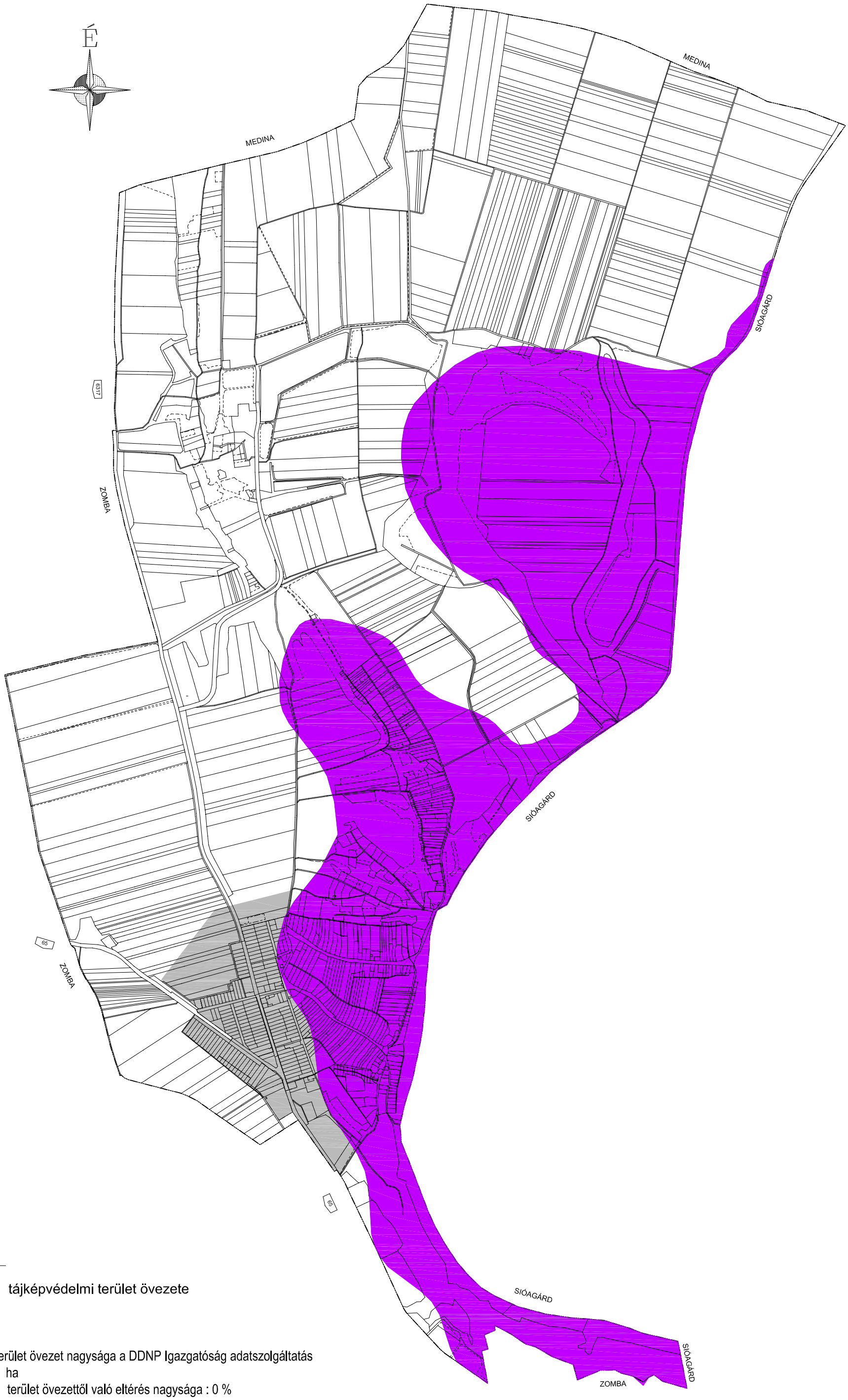

Jelmagyarázat

tájképvédelmi terület övezete

- tájképvédelmi terület övezet nagysága a DDNP Igazgatóság adatszolgáltatás alapján: 482,72 ha
- a tájképvédelmi terület övezettől való eltérés nagysága : 0 %

Készült: 2019. Meridián Mérnöki Iroda Kft

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

Harccal szomszédos települések (Medina, Zomba, Sióagárd) önkormányzatai a településrendezési terv készítés előzetes tájékoztatási szakaszába bevonásra kerültek. A beérkezett válaszok alapján a szomszédos települések fejlesztési elképzelései nem tartalmaznak olyan megállapításokat, amelyek Harc fő fejlesztési irányait befolyásolják.

A településrendezési terv további egyeztetési szakaszába a szomszédos települések önkormányzatait továbbra is be kell vonni.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Harc község 94/2018. (IX. 25.) számú határozattal elfogadott új településfejlesztési koncepciója közép és hosszútávra fogalmazott meg célokat:

Gazdaság

- A népességmegtartó képesség javítása szempontjából legfontosabb a helyi munkalehetőségek gyarapítása.
- Új vállalkozások számára új gazdasági területek kijelölésével letelepedési lehetőség biztosítása.
- A Sió menti turisztikai útvonal kihasználásával cél a turizmusba történő egyre intenzívebb bekapcsolódás.

Infrastruktúra

- 65. sz. főút és 6317. út belterületet elkerülő szakaszának javaslata
- Szennyvízcsatornázás teljeskörűvé tétele, új szennyvíztisztító építése
- Óvoda bővítése
- Kerékpárút kiépítése a Fő utcán és a 6317. út mentén Kölesd felé

Területfelhasználás

- Új lakóterületek kialakítása tömbbelső feltárásával
- A meglévő gazdasági területek déli irányú kismértékű bővítése

Környezet- és természetvédelem

- Szennyvízcsatornázás teljeskörűvé tétele
- A természeti értékek védelme

Kulturális és épített örökség védelme, fejlesztése

- Örökségi értékek védelme, felújítása
- Légvezetékek eltüntetése

Oktatás, egészségügy, szociálpolitika

- Óvoda fejlesztése

Települési hagyomány, szellemiség

- A település kulturális örökségének, helyi hagyományainak ápolása

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Az önkormányzat a településrendezési terv elkészítése céljából (Településrendezési eszközök, településfejlesztési koncepció) szerződést kötött a Meridián Mérnöki Iroda Kft-vel.

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Településszerkezeti terv - elfogadva 27/2009. (V. 21.) számú határozattal

Helyi építési szabályzat - jóváhagyva 4/2009. (V. 25.) számú rendelettel

1.6.2. A hatályban lévő településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A hatályos településrendezési terv kisebb területfelhasználási módosításokat tartalmaz, a kialakult szerkezeti adottságokat alapvetően nem változtatja meg. Lakóterületi bővítés szerepel több helyen házikert-területek átsorolásával, valamint hosszútávon a Széchenyi utca északi teleksora mögött. Új gazdasági területek kerültek kijelölésre a belterület északi és a déli határán és a sportpályától délkeletre fekvő területen. Kertes mezőgazdasági terület besorolást kaptak az egykori zártkert területei és a Janyapusztától északra lévő kis telekméretű mezőgazdasági területek.

A település belterületén áthaladó 65. sz. főút jelentős közúti forgalma miatt a Terv elkerülőút építését javasolja, melynek nyomvonala a belterületet nyugati irányban kerüli el. A külterületen található felhagyott bányák területét rekultiválni kell.

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

A vidéki települések népességmegtartó képességének javítása az Európai Uniós stratégiai elképzelések között kiemelt fontosságú. A munkalehetőségek hiánya az elvándorlás egyik fő okozója.

Országos tendencia a népesség fogyása, a társadalom elöregedése. E tendencia megállítása elsősorban az országos társadalom- és szociálpolitikai intézkedések, illetve az ország gazdasági állapotának a függvénye.

Az elmúlt évtizedekben a lakónépesség alakulása:

1980-ban 675 fő
1990-ben 656 fő
2001-ben 895 fő
2011-ben 909 fő
2015-ben 879 fő

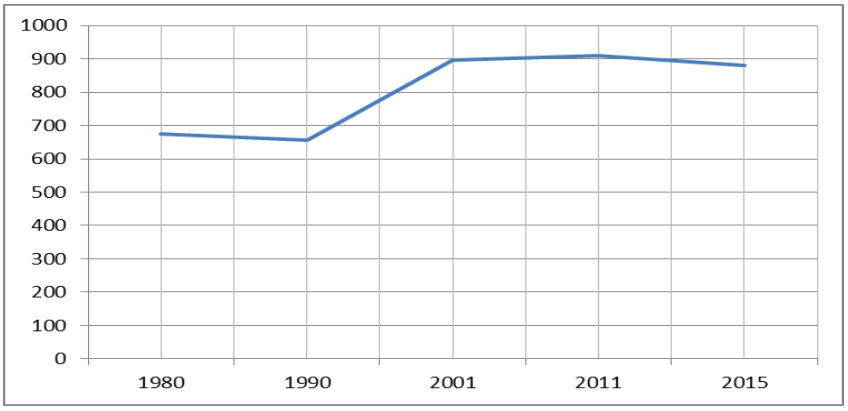

Harc népességének alakulása 1980 és 2015 között (Forrás: KSH népszámlálás, 2011, TeIR, 2015)

A népesség alakulásában az 1990-es évektől markáns növekedés volt jellemző Harcon, melynek eredményeként 2001-re a lakosság száma 36%-kal megnövekedett. Ennek oka a településre való jelentős mértékű beköltözés volt. Az utóbbi 10-15 évben a népesség száma csak kismértékben csökkent, a beköltözés megállt.

Foglalkoztatott	Inaktív kereső	Munkanélküli	Eltartott
386	233	63	232

A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint (2011-es KSH adat alapján)

A munkaképes korú népesség száma 592 fő volt 2011-ben, ennek 65%-a dolgozik. Önálló vállalkozásokban, mezőgazdasági vállalkozásokban, családi gazdaságokban, őstermelőként sokan dolgoznak helyben. Ezen kívül az egészségügyben, a közigazgatásban és a szolgáltató szektorban tudtak elhelyezkedni az itt élők.

Az eljáró, ingázó dolgozók száma jelentős, 2011-ben 73% volt. Túlnyomó részük Szekszárdra, Paksra jár dolgozni.

A lakosság nemzetiségek szerinti megoszlása: 2,5 % roma, 1 % német nemzetiségű.

A település népessége vallási felekezet szerint: 56 % római katolikus, 4,5 % református, 2 % evangélikus, 18 % egyik vallási felekezethez sem tartozik.

A 7 éves és idősebb népesség a befejezett legmagasabb iskolai végzettség szerint:

Első évfolyamát sem végezte el: 4 fő.
1-8. évfolyam: 145 fő.
Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel: 155 fő.
Érettségi: 80 fő.
Egyetemi, főiskolai oklevéllel: 30 fő.
Az effektív munkanélküliek számát csak becsülni lehet, de mindenképp meghaladja a regisztrált munkanélküliek számát. A munkanélküliek részére a Munkaügyi Központ szervez képzéseket.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A népességfogyás, az öregedési index növekedése, a munkanélküliség az életszínvonal romlását és a társadalmi elidegenedést idézhetik elő.

A településnek sem szegregátuma, sem szegregációval veszélyeztetett területe nincs a Központi Statisztikai Hivatal 2018. évi adatszolgáltatása alapján.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

A településen évente visszatérően az alábbi események kerülnek megrendezésre:

- nemzeti ünnepek
- Harci Napok
- Szüreti Mulatság

A településen a helyi civil élet aktív. Tizenhét civil szervezet működik a településen, melyek tevékenységi köre különböző:

- „A harci kisdiákokért” Alapítvány
- Falunk Értékőrző Közhasznú Egyesülete (kulturális örökség, természeti értékek védelme, demokratikus közélet)
- Harc Jövőjéért Alapítvány (oktatás, környezetvédelem, kultúra, közélet fejlesztése)
- Harc Polgári Sportegyesület
- Harcért Civil Szövetség (sport, természetvédelem, oktatás, kultúra, falufejlesztés)
- Harci Családosok Érdekvédelmi Egyesülete
- Harci Gazdakör
- Harci Nyugdíjasok Érdekszövetsége
- Harci Sporthorgász Egyesület
- Harci Óvodáért Közalapítvány
- Harci Polgárőr Egyesület
- Harci Rászorulókért Alapítvány (mélyszegénység csökkentése, családtámogatás)
- Harci Romákért Egyesület (természetvédelem, oktatás, szociális, kulturális)
- Horizont 2003 Vidékfejlesztési Alapítvány (gazdasági és nonprofit szféra működésének elősegítése)
- Községi Önkormányzati Társaság
- Magyarországi Oroszagár Barátok Egyesülete
- Trabant Team Szekszárd

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

Harcon a humán közszolgáltatások megfelelő módon működnek, a lakosság számára az alapellátás, egyéb közellátási intézmények a járási központban, Szekszárdon érhetők el.

Oktatás: alapfokú oktatási intézmények:

- Harci Kincsesláda Óvoda és Bölcsőde (Kölesdi u. 2.)
- Általános Iskola (Kölesdi u. 2.): alsó és felső tagozat. A felső tagozat a Zombai Általános Iskola tagintézménye.

A diákok az általános iskola elvégzése után főként Szekszárdra járnak középiskolába. Szakirányú képzésre, felsőfokú képzésre és felnőtt-oktatásra a közelben Szekszárdon, Bonyhádon, Pakson, Pécsett nyílik lehetőség.

Egészségügy: egy felnőttorvos és egy gyerekorvos rendel a településen (Vörösmarty tér 8.). Védőnői tanácsadás hetente egy napon van. Fogorvos Zombán rendel. Gyógyszertár Zombán található.

Szociális ellátás: Harcon a szociális ellátás részben megoldott. Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat Pakssal való társulás útján működik. A szociális étkeztetés biztosítva van a rászorulóknak. Az idősek részére nincs nappali ellátás.

Kultúra: a településen a Faluház (Vörösmarty tér 7.) ad helyet a könyvtárnak, különböző kulturális rendezvényeknek, csoportos foglalkozásoknak, illetve E-pont is működik benne.

Igazgatás:

- Polgármesteri Hivatal - (Fő. u. 59.) Harc község a Kölesdi Körjegyzőséghez tartozik.
- A településen polgárőrség működik.
- Falugondnoki szolgálat nem működik a településen.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Az önkormányzat 84/2016. (IX. 20.) számú határozatával felülvizsgált Helyi Esélyegyenlőségi Programját 155/2013. (X.23.) számú határozatával fogadta el.

Az Önkormányzat célja, hogy minden lakója számára elérhetővé tegye a közszolgáltatásokat, biztosítsa az idősek, a fogyatékkal élők és a hátrányos helyzetű lakosok esélyegyenlőségét az élet különböző területein.

Az Önkormányzat intézkedései az esélyegyenlőség biztosítása érdekében:

- olyan intézkedések hozatala, amellyel az oktatás és a képzés területén jelentkező problémák megszűnnek.
- a közszolgáltatásokhoz egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása
- a munkaerőpiaci, tevékenységi szegregáció kiküszöbölése
- a hátrányos helyzetűek munkaerőpiaci hátrányainak csökkentése,
- a foglalkoztatás esélyeinek javítása.

1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

A település gazdaságának vázát a mezőgazdaságra épülő vállalkozások, valamint szolgáltatások jelentik. Ezen kívül Harc alvótelepülésként is funkcionál Szekszárdhoz való közelsége miatt.

A település gazdasági súlya a kistérség hasonló nagyságú településeiéhez hasonló.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői - nagyobb jellemző vállalkozások, mezőgazdasági, erdőgazdasági vállalkozások, gazdasági telephelyek

A település alapvetően mezőgazdasági jellegű, amelyet a szántóterületek nagy aránya jellemez a legjobban.

Ennek megfelelően a mezőgazdaságra alapozott vállalkozások jellemzőek a településen.

A szántóföldi nagyüzemi gazdálkodás mellett 10-12 db kisebb családi vállalkozás is működik Harcon. A településen 2014-ben 49 regisztrált őstermelő volt.

A szőlőtermesztés visszaszorult, háztáji méretű termelésre korlátozódott, annak ellenére, hogy a termőhelyi adottságok megfelelők a szőlőtermesztéshez.

A mezőgazdasági jellegű vállalkozásokon kívül a kereskedelemben, a szállításban, feldolgozóiparban és az építőiparban működő vállalkozások találhatók Harcon. (Forrás: TeIR)

A település turisztikai szerepe kevésbé jelentős jelenleg. A tervezett Sió-menti kerékpár- és víziút – mely érinti a települést – megvalósulása esetén a falu turisztikai szerepe felértékelődne.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

Jellemző nagyobb vállalkozások a településen:

- Am-Tó Kft., Janyapuszta, baromfi- és nyúltenyésztés
- Brill Pálinkaház Kft.
- Antró Bt. - autó alkatrész kereskedés, fuvarozás, tüzép
- Alisca Delta Kft., Harc-Kocsi Kft. – használtautó kereskedés
- Kar-Porta Bt. – gépjármű javítás

Fenti gazdasági szervezeteknek a települést érintő fejlesztési elképzelései nincsenek.

Az Önkormányzat részéről az alábbi fejlesztési igények merültek fel:

- sportpálya környezetének fejlesztése, helyi termelői piactér kialakítása,
- a Vörösmarty téren új sportpálya kialakítása,
- a szennyvízcsatornázás befejezése a Kossuth L. utcán
- a térségi kerékpárút települési szakaszának a Sió töltésén való átvezetése,
- a temető bővítése,
- gazdasági övezetek kijelölése,
- szociális szövetkezet létrehozása,
- a községháza épületében vendégház kialakítása,
- lakóterületi fejlesztés a Kölesdi utca és a 65. sz. főút között,
- belterületbe vonás, tömbfeltárás felülvizsgálata,
- elkerülő út a 65. sz. főút és a Kölesdi út lakóterületet érintő szakaszának tehermentesítésére

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

A település gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezőiként pozitívumként vehetjük számításba a megyeszékhelyhez való közelséget, valamint a jó közlekedési feltételeket.

Mennyiségi mutatóként a rendelkezésre álló szabad munkaerő (2014-ben a lakosság 5,5%-a regisztrált munkanélküli volt, ezek 35%-a legfeljebb 8 általános iskolát végzett) is lehet kedvező adat egy letelepülni szándékozó vállalkozásnak, azonban e szabad munkaerő minőségét (különösképpen szakképzettségét) tekintve már kedvezőtlenebb a kép.

A településszerkezeti tervlapon, valamint a szabályozási tervlapokon a település több részén tervezett kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területeket jelöltek ki. A kihasználatlan gazdasági területek a fejlesztők számára lehetőséget kínálnak vállalkozásuk megtelepedésére a településen.

A falusi turizmusban rejlő elehetőségek még kiaknázatlanok. Harcon 2014-ben 2 falusi szálláshely működött összesen 14 férőhellyel. Ezekben 246 fő szállt meg ugyanebben az évben. (Forrás: TeIR)

A falusi turizmus fejlesztésének feltételei adottak, tekintettel a falu természeti környezetére és a történeti településrész sajátos hangulatára.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Az ingatlanpiaci viszonyok a megyei átlagnak megfelelőek, vagy kismértékben jobbak. A település Szekszárdhoz, való közelsége, valamint kedvező környezeti feltételei előnyként jelentkeznek. A munkalehetőségek hiánya viszont hátrányosan érinti a település ingatlanpiaci megítélését is, tekintettel arra, hogy emiatt a letelepedési kedv is kisebb.

A termőföldek és a belterületi ingatlanok vonatkozásában ellentétes helyzet tapasztalható. Míg a termőföldekre - az országos adatokhoz hasonlóan – jelentős kereslet van, s folyamatosan növekvő áron, addig a használt lakóépületek tekintetében túlkínálat van, ami miatt a lakóingatlan árak nyomottak.

1.10.Az önkormányzat gazdálkodása

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Harc településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Harc településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzatnak az intézményfenntartáson, a kötelező önkormányzati feladatok ellátásán kívül gazdaságfejlesztési tevékenységekre nemigen marad kapacitása, viszont a pályázatokban rejlő lehetőségeket igyekszik minél jobban kihasználni.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitika

Harc településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Harc településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.10.6. Intézményfenntartás

A településen a polgármesteri hivatal, az orvosi rendelő, a faluház, az iskola és az óvoda-bölcsőde jelentik az önkormányzat által működtetett intézményeket.

1.10.7. Energiagazdálkodás

A település intézményeit hosszútávon a környezettudatos technológiák alkalmazása mellett a gazdaságosság miatt is korszerűsíteni szükséges. A megújuló energiák alkalmazása mellett az épületek energetikai paramétereit az EU szabványok szerint kell kialakítani, amihez első lépésként az épületek megfelelő hőszigetelése szükséges.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

A közműves ivóvízellátást, valamint a szennyvíztisztítást az E.R.Ö.V. Zrt. látja el.

A szilárd kommunális és a szelektív hulladék begyűjtését és elszállítását az ALISCA TERRA Regionális Hulladékgazdálkodási Nonprofit kft.

Az Önkormányzat a köztemetőről és a temetkezésről szóló többször módosított 3/2003. (III. 26.) számú rendeletben foglaltaknak megfelelően látja el a település közigazgatási területén lévő működő köztemetővel és a temetkezéssel kapcsolatos tevékenységeket. Temetkezni csak a 116, 124, 125, 126 hrsz-ú földrészleteken található temetőben lehet. A temető előtti parkolónak használt terület magántulajdonban van, ezt rendezni szükséges.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Harc község a Dunántúli-dombságon belül a Mecsek- és Tolna –Baranyai-dombvidék középtáj keleti részén, a Tolnai-hegyhát kistáj peremén található. A település keleti területei benyúlnak a Mezőföld részét képező kistáj, a Sárvíz-völgy területébe.

A Tolnai-hegyhát lapos tetejű vonulatai átlagosan 190 m magasak, melyeket 20-40 m vastagságú pleisztocén lösz fed. A löszös felszínt a természeti erők erodálták, feldarabolták, a csapadékvíz széles, mély völgyeket hozott létre. A Sárvíz-völgye az alsó-pleisztocénben létrejött süllyedékekben alakult ki. Alapkőzete a hordalékkúpokat befedő holocén ártéri üledék.

A település legnagyobb területén a mészlepedékes csernozjom jellegű talajok a jellemzőek, a szárazabb, löszös üledékkel borított területek jellegzetes talajtípusa a réti csernozjom. A csernozjom a legtermékenyebb talajtípusunk magas szervesanyag-készlettel, így kiválóan alkalmas mezőgazdasági művelésre.

A kistáj éghajlata a mérsékelten meleg, mérsékelten nedves körzetbe tartozik. Az évi középhőmérséklet 10,3-10,5 °C, az évi napfénytartam meglehetősen magas, 2000-2050 óra. Az évi átlagos csapadékmennyiség 600-700 mm. Ebből a tenyészidőszakban 400-420 mm közötti mennyiség hullik le. A csapadékos napok száma 90-100 nap. Az uralkodó szélirány É-i, ÉNy-i.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Tájtörténeti vizsgálat

A termőföldi és éghajlati adottságok lehetővé tették, hogy a területen mindig virágzó mezőgazdasági termelés folyhasson.

A XVIII.-XIX. században készült katonai felméréseken megfigyelhetőek a török megszállás után kialakuló, újjáépülő települések, és azok tájhasználata. A XVIII. században már jól látható, hogy Harc jelentős szőlőterületekkel rendelkezett a belterülettől északra lévő Öreghegyen. A szőlőhegyen keresztül vezető út mentén és a mai Kossuth utca helyén számos présház épült. Az ettől nyugatra

lévő, magasabban fekvő területen szántók húzódtak, keletre a Sárvíz menti vizenyős, réti területeken legeltetést folytattak. Janyapusztán a XIX. században már jelentős kiterjedésű major épült ki. A külterület nyugati részén a Decsi-völgyben egy csárda állt. Összefüggő, nagyobb kiterjedésű erdőterület a falutól délre a Várhegy nevű részen és tőle északra volt.

A településmagot a mai Fő utca és Dózsa György utca képezte, melynek kimagasló pontján épült a római katolikus templom.

A XX. században jelentős változásokon esett át a táj és a lakóterület. Feltehetően a filoxéravész a község szőlőit is kipusztította, így az egykori szőlőterületek nagy része megsemmisült. Napjainkban vegyes tájhasználat jellemzi e területet. Déli részén kisparcellás szőlő- és gyümölcstermesztés, gabonatermesztés jellemző, a meredekebb térszíneket erdőterületek borítják. Janyapuszta felé nagytáblás szántóföldi művelés jellemző. A fő termények a búza, rozs, zab, szemes kukorica, bab, lóheremag, bíborheremag volt. Janyapuszta környezetében nagyobb erdőterületeket telepítettek. Az egykori major épületeiben ma is állattenyésztést (baromfi) folytatnak. A település külterületére jellemző a mozaikosság. A nagy mezőgazdasági táblákat fasorok, erdősávok, rétek tagolják. Harc és Sióagárd között természetes határt képez a Sió-csatorna.

A XX. század második felében kialakult a mai utcahálózat, melynek nyugati oldala már tervezett módon épült ki, négyzethálós utcaszerkezettel. A Kossuth utca pinceházas szakasza fokozatosan lakóházas területté alakult át.

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

Harc tájhasználatai többnyire a domborzati és a vízrajzi adottságokhoz igazodnak. A síkvidéki területek egy részén főként nagytáblás szántók jellemzőek, míg a belvízjárta, mélyfekvésű területeken – így a Gulyajáró és az azt körülvevő területen gyep (rét, legelő) található. A magasabb térszíneken gyümölcs-, szőlő-, a meredek löszdombokon erdőterületek húzódnak.

A tájhasználatok közül Harcon a szántók vannak jelen legnagyobb arányban. A termőföldeken főként kalászosokat, kukoricát, napraforgót termesztenek. A nagytáblás szántók mérete helyenként meghaladja a 20 hektárt. A táblák között hiányoznak a mezsgyék, fasorok. Ez alól kivétel a Janyapuszta környéke.

Emellett nagy kiterjedésű gyepterületek találhatók a külterület északi részén. A Gulyajáró területén érzékeny gyep húzódik, mely egyben Natura 2000 terület.

Erdők a művelésre nem alkalmas, meredek dombfelszíneken jellemzőek. Viszonylag nagy összefüggő erdőterület található a Várhegy mentén. Az erdők zömében telepített akácerdők. A meredek felszínek spontán kialakult erdőiben gyakori a gyomfajok megjelenése. Az Országos Erdőállomány Adattár a település területén összesen 99,47 ha erdővel borított, 4,10 ha nem erdővel fedett egyéb részletként megjelölt területet tart nyilván.

Az erdők rendeltetés szerinti megoszlása: védelmi erdő: 15,32 ha, gazdasági erdő: 84,15 ha. A kiváló termőhelyi adottsággal rendelkező erdőterület nagysága 24,29 ha.

Síkvidéki nagytáblás szántók

Vízfolyást kísérő vízparti növénytársulás

Lakóépület mögött húzódó löszdomb erdővel

Kilátás a Templom-dombról

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területe

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Az Országos Területrendezési Terv, valamint a Megyei Területrendezési Terv Harcot érintően tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területet jelöl. A terület a település közigazgatási területének keleti oldalát, a Sió-csatorna mentét, a Várhegy erdőterületét és a szőlőhegy mozaikos tájhasználatú részeit érinti.

1.12.3.2. nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Nemzetközi védelem

Natura2000 területek:

A község külterületének egy része nemzetközi védelem alá esik. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeletekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet 1. és 2. mellékletében meghatározott Natura 2000 hálózathoz tartozó területek az alábbi helyrajzi számú ingatlanok:

080/29, 080/49, 080/50, 080/51, 0173, 0198/1, 0198/2, 0198/3, 0198/4, 0198/6b, 0198/7, 0198/8, 0208/10, 0208/11, 0208/12, 0208/13

A fenti ingatlanok a *Szedresi Ős-Sárvíz* HUDD20073 területkódú kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület részét képezik, melyek a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területén találhatóak.

Országos védelem

Országos védelem alatt áll az 1996. évi LIII. törvény értelmében valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Ezek jegyzékét a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság készíti el. Harc község közigazgatási területén ex lege védelemre jelölhető két forrás:

1.) a Szentkúti forrás a Várhegy földterület (07/12 hrsz) alján,

2.) a Cukor-hegy földterületen (07/9 hrsz) lévő nagy szurdék aljában fakadó forrás.

Országos jelentőségű védelemre tervezett terület Harc településen nincs.

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Az Országos Területrendezési Terv alapján a települést érinti az ökológiai hálózat övezete.

Az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei terület-felhasználási kategória, illetve olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

Az országos ökológiai hálózat övezetét a kiemelt térségi és a megyei területrendezési tervekben magterület, ökológiai folyosó, valamint pufferterület övezetbe kell sorolni.

A Megyei Területrendezési Terv szerint a települést magterület és ökológiai folyosó érinti. A területi tervek naprakész lehatárolásait az illetékes államigazgatási szervek adatszolgáltatása alapján kell megtenni a településrendezési tervekben.

Harc területén magterülettel érintett a Gulyajáró nádassal, gyeppel borított természetközeli területe. Ökológiai folyosó húzódik a Sió mentén, mely a vízfolyás menti területet fűzi fel.

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Tájhasználati konfliktus alatt olyan állapotokat értünk, amikor két vagy több tájhasználati mód egymást zavarja, egymással konkurál (funkcionális konfliktus), az ökológiai állapotra negatív hatást gyakorol (ökológiai konfliktus), vagy zavaró látványt okoz (vizuális konfliktus) a tájban. Egy tájhasználati konfliktus hatása sokszor összetett.

Funkcionális konfliktusként jelentkezik a Sió mentén húzódó meredek löszfalak láncolata. A 17%-nál is meredekebb magaslatok kőzetalkotója a lösz, mely fizikai tulajdonságánál fogva könnyen mállik, omlik. Harcon a Fő utca, a Kossuth utca, a Sió utca és a Dózsa utca mentén is ilyen löszfal húzódik, ami a kertek hátsó részén a partfalba vájt pincéket érinti. Nagyobb csapadék esetén számítani lehet a lösz eróziójára, ami veszélyezteti a közeli lakóépületeket is.

Esztétikai konfliktust okoz az elhagyott, romos illetve elhanyagolt lakóépületek látványa. Kedvezőtlen képet mutatnak a Kossuth utca, Fő utca és Sió utca mentén álló egyes elhanyagolt épületek. A gazdasági épületekkel illetve hétvégi házzal vegyes utca épületei rendezetlenül épültek. Előfordul itt romosodó, szemetes udvarú épület, és kétszintes hétvégi ház is.

Tájhasználati konfliktust jelent, hogy az egykori zártkerti területen egyes szőlőtermesztést szolgáló épületeket lakóházzá alakítottak át, ami esztétikai és funkcionális problémákat is felvet. A nem megfelelően kiépített szennyvízgyűjtőkből a víz a talajba szivárog, ami a termőtalaj és a felszín alatti vizek szennyezéséhez vezet.

Ökológiai konfliktus jelentkezik a csatornázatlan lakások magas száma miatt. A KSH 2015-ös adatai szerint Harcon a csatornahálózatba nem kapcsolt lakások száma magas (30 %), ami a nem megfelelően tárolt szennyvíz talajba való szivárgását feltételezi.

A Sió-Sárvíz menti fakadóvizes, belvízjárta területek magas vízállás vagy esős időszakok következtében intenzív mezőgazdasági művelésre alkalmatlanok, de extenzív gazdálkodásra (pl. legeltető állattartás) megfelelőek – ahol ezt a védettség lehetővé teszi.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1. szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A település zöldfelületi rendszerének elemei:

1. zöldterületek
2. sportpálya, temető zöldfelülete
3. közterületek zöldfelületi részei
4. telken belüli zöldfelületek
5. mezőgazdasági területek (kertes és általános mezőgazdasági területek)
6. fasorok, erdősávok
7. erdőterületek

Harcnak két **zöldterület**e van: a Vörösmarty tér északi oldalán és a templom nyugati oldalán található zöldfelület. A Vörösmarty téren egy játszótér és egy kispálya kapott helyet. A játszótér növényzetét az egyik oldalán húzódó sövény teszi ki, hiányoznak az árnyékot biztosító fák, cserjék. A területe kerítéssel körbekerített. A mellette lévő hobby-célú futballpálya fiatal juharfákkal lett körbeültetve, de tágabb környezetében hiányoznak a növények.

A település déli „kapujában” fekvő **sportpályát** három oldalról nyárfából álló fasor veszi körül, északi részén néhány tuja is áll. A **temető**ben a ravatalozó két oldalán álló idős korai juharok, és a sorok között előforduló egy-egy örökzöld cserje, fa képezi a növényzetet. A sírhelyek közötti terület gyepesített, melyet gondosan nyírnak. A temető kerítéssel körülkerített.

A **közterületek** zöldfelületeinek legnagyobb része ápolt. Az utcák zöldsávjainak szélessége eltérő. A Fő u., Kossuth u., Dózsa u. és a Széchenyi utca mentén keskeny zöldsáv jellemző, ahol a vízelvezető árok mentén keskeny füves sáv húzódik. A szélesebb utcák zöldsávjai már alkalmasak arra, hogy kistermetű fákat (fasorokat), cserjéket elhelyezzenek oda, jelenleg azonban nincsenek kihasználva ezek a felületek. A takarékszövetkezet előtti zöldsávban faragással díszített padokat helyeztek el, melyek környezetét virágágyásokkal, dézsába ültetett virágokkal díszítették.

A telkek méretétől, illetve a telkek övezeti besorolásától függően eltérő a **telken belüli zöldfelületek** aránya. A régebbi kialakulású utcák hosszú lakótelkeinek elülső részén díszkertes udvarok, hátulsó részén haszonkert, gyümölcsös, vagy szántó található. A Fő utca és a Kossuth utca mentén húzódó löszplatók – melyek a telkeket merőlegesen kettéosztják - nagy része beerdősült. A település déli bejáratánál lévő gazdasági telephelyek nem, vagy csak csekély mértékben vannak növényekkel beültetve, ami kedvezőtlen a településkép szempontjából.

A külterületi szántók és gyepterületek szintén zöldfelületi értékkel bírnak. A Gulyajárótól nyugatra lévő szántókat fasorok, erdősávok tagolják. Ezeknek elsősorban védelmi szerepük van.

Jelentősebb **fasorok**: az iskola mellett hegyi juharból álló hiányos fasor, a Művelődési Ház oldalán tiszafából álló (Taxus baccata) fasor, a Takarékszövetkezet oldalán álló vadgesztenye fasor. Jelentős továbbá a templom előtt álló két idős kislevelű hárs.

1.13.1.2. zöldfelületi ellátottság értékelése

A település zöldfelületi ellátottsága a külterületi adottságoknak, a lakóterületek kertjeinek, valamint a löszfalak nagyarányú erdősültségének köszönhetően jónak mondható.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A település utcáinak nagy részén tervezett fasorok nem találhatóak, amely egyik fő oka az elektromos légkábelek és telefonvezetékek jelenléte. Azokon az utcákon, ahol elegendő hely áll rendelkezésre, ott fák, fasorok telepítése javasolt. Ezek az egységes utcakép megteremtése mellett az árnyékolást is szolgálják.

A nyári időszakban hátrányt jelent, hogy a játszótéren nincs árnyékot adó fa.

A Vörösmarty téren és futballpályán kívül nincs közösségi funkciókat is szolgáló terület.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Harc településszerkezete két egymástól eltérő szövetű egységből tevődik össze. A belterület keleti részén található a történeti településrész, a nyugati rész pedig egy tervezett szerkezetű, 20. században kialakult településrész.

A történeti településrészt a Kossuth utca, a Fő utca, valamint az ebből kiágazó Dózsa Gy. utca és a Diós utca alkotja. A templom környezetét halmazos szerkezet jellemzi: a Fő utca végén nyíló térről sugarasan kiágazó keskeny utcák lakóházai az egymástól eltérő méretű telkeken épültek. A Dózsa György utca épületei fűrészfogas helyzetben állnak.

A **történeti településrészen** a spontán módon való település jellemző, a domborzatot követő telekstruktúrával. A Kossuth utcában és a Fő utcán is fésűs beépítés látható, az oldalhatártól való kis mértékű (csurgótávolságra) eltolással. A lakóházak helyenként utcafrontra, másutt pedig előkerttel létesültek. Az előkertek mérete változó, 1-6 m-ig terjed. A Fő utca a történeti településmag legegységesebb karakterű utcája, ahol a lakóházak a közel megegyező méretű telkeken, nagyon hasonló épülettömeggel és magassággal épültek. A Kossuth utcában már nagyobb különbségek vannak az épületek elhelyezkedését illetően. Északi teleksorának szélesebb telkein néhol hézagos beépítés tapasztalható, az utca elején a dombháttal párhuzamosan befordított pinceházak állnak. A gazdasági épületeket a lakóépületek mögött, azzal egy vonalban, vagy arra merőlegesen befordítva helyezték el.

A Kossuth utca és a Fő utca telkei mélyek, a telkek nem beépített, - a telket kettéválasztó löszplató mögötti hátsó részét konyhakertként, gyümölcsösként, illetve szántóként hasznosítják.

Az újabb építésű **nyugati településrész** tengelyeit az egykori közlekedési útvonalak határozzák meg: a Kölesdi utca, a Széchenyi utca, valamint a Siófoki utca (65. sz. főút).

E településszövet már tervezettségre utal: a főútról hegyesszögben nyíló párhuzamos utcák és az ezeket merőlegesen összekötő Széchenyi utca rácsos szerkezetet eredményez. Az egységes méretű telkeken (átlagosan 1200 m^2) az épületek oldalhatárra, előkerttel települtek. Az előkertek 5 m szélesek, ami egységes utcaképet eredményez. Az utcák egyenes vonalvezetésűek, nagyrészt állandó keresztmetszetűek. A gazdasági épületeket a lakóépület mögé építették.

A település funkcionális központja a Széchenyi utca Vörösmarty tér - Alkotmány utca közötti szakasza, és annak közvetlen környezete. Itt található az iskola, az óvoda, posta, takarékszövetkezet, faluház. A Vörösmarty tér lakóterület és központi funkciójú épületek közötti helyzetét érdemes kihasználni, újabb közösségi funkciókkal megtölteni.

A település gazdasági területe a főút mellett található, a falu déli kapujában. A területre kereskedelmi-szolgáltató vállalkozások települtek, jellemzően lapostetős épületekkel, nagy burkolt felületekkel.

1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Művelési ág	Földrészletek száma	Alrészletek száma	Összes alrészlet terület (m^2)
Erdő	16	16	77415
Gyep (legelő)	2	2	1806
Gyep (rét)	2	3	5461
gyümölcsös	3	3	4244
kivett	290	310	760191
szőlő	44	46	72424
szántó	21	21	48952

1.14.1.3. beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Harc **beépítésre szánt** területei:

- falusias lakóterület: jellemzően a település belterületének lakóingatlanai;
- településközponti vegyes terület: intézmények területei;
- gazdasági terület: a település belterületétől déli irányban, a 65. számú főút keleti oldalán található területek, a belterület déli részén;
- ipari terület: Janyapuszta (külterület), ahol meglévő, vagy tervezett zavaró hatású gazdasági tevékenységet folytatnak, vagy erre lehetőség van;
- különleges terület: a temető területe és a sportpálya tartozik ebbe a kategóriába;

Harc **beépítésre nem szánt** területei:

- közlekedési és közmű-elhelyezési terület: a település közútjai és utcái;
- vízgazdálkodási terület: a Gulyajáró területén lévő belvízelvezető csatornák;
- zöldterület: a Vörösmarty téren kialakított játszótér, és a templom mögötti zöldfelület;
- erdőterület: az erdő művelési ágú területek;
- mezőgazdasági terület - általános mezőgazdasági terület: elsősorban a település külterületén található szántó- és gyepterületek;
- védett általános mezőgazdasági terület: a Gulyajáró (egykori vízjárta terület) területe és a Várhegy erdőterülete körüli szőlő- és szántóterületek.
- kertes mezőgazdasági terület: a településtől északra fekvő Öreghegy;

1.14.1.4. funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

1. Igazgatás
Polgármesteri Hivatal (Fő u. 59.)

2. Egészségügy
Háziorvosi, gyermekorvosi rendelő (Vörösmarty tér 8..)

3. Oktatás-nevelés
Általános Iskola (Kölesdi u. 2.)
Harci Kincsesláda Óvoda és Bölcsőde (Kölesdi u. 2.)

4. Kultúra, sport
Faluház, községi könyvtár, eMagyarország Pont (Vörösmarty tér 7.)
Sportpálya Siófoki utca déli végén (369/2 hrsz.)

5. Egyházak
római katolikus templom – Fő u. 65.

6. Temetkezés
Temető (hrsz.): 116, 124, 125, 126

7. Kereskedelem, szolgáltatás, vendéglátás
Telephellyel rendelkező vállalkozások: AD-Trans Kft. - tüzép (Alkotmány u. 1.)
Alisca Delta Kft. – autókereskedés (Alkotmány u. 1/C)
Élelmiszerboltok: 4 db vegyesbolt
Zomba és Vidéke Takarékszövetkezet (Vörösmarty u. 1/A.),
Posta (Vörösmarty tér 10.),
Vendéglátás: Diófa csárda (Alkotmány u. 2.).
A település alapfokú ellátottságú, a szolgáltatások színvonala a megyei átlaghoz képest jónak mondható.

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

A település belterületétől északi irányban található Janyapusztán található épületeket állattartásra használják, az épületek kihasználtak.

A településen a megyei átlagnál kisebb az alulhasznosított barnamezős területek aránya.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

A településen kifejezetten szlömösödött terület nincs. A Fő utca több lakóházát nem tartják karban, udvarait a nem megfelelő módon használják, amely az utcaképet jelentősen rontja.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A település telekszerkezetét vizsgálva megállapítható a településszerkezet kialakulásának spontán, illetve tervezett jellege miatti kettőség.

Az Alkotmány utca, Petőfi utca alkotta újabb kialakulású településrész telkei szabályos struktúrával rendelkeznek, kisebbek. Ezzel szemben a történeti településrész tengely - a Fő utca, Kossuth utca, - telkei keskenyek és hosszúak. A Diós és a Dózsa György utcában a domborzati viszonyok miatt rövidebb telkek alakultak ki.

A Siófoki utcában 1700 m^2, a Széchenyi utcában 900 m^2, a Béke utcában 850 m^2, a Kölesdi utca - Alkotmány utca – Petőfi utca - Vörösmarty tér által határolt tömbben 1000-1700 m^2-es telkek jellemzőek.

A Fő utcában az adottságoknak köszönhetően változóak a telekméretek, átlagosan 2500-3500 m^2-területűek. A Kossuth utca két oldalán eltérő méretű telkek találhatók, ahol egyaránt megtalálhatók a keskeny, hosszú ún. nadrágszíjtelkek (1900 m^2 körül), a zömökebb telkek (700 m^2 körül) és a széles, mély telkek 2700 - 6200 m^2).

A településen elszórtan találhatóak kisebb, 500 m^2 alatti területnagyságú ingatlanok is, amelyek az utak vonalvezetésének, a domborzatnak, az ingatlan használatának függvényében alakultak ki.

Harcon néhány közterülettel közvetlenül nem érintkező ingatlan is található. Ezeken az ingatlanokon általában nincs épület. Jellemzően a szomszédos, útkapcsolattal rendelkező ingatlannal közös tulajdonban állnak és egy telekként kezelik ezeket a területeket.

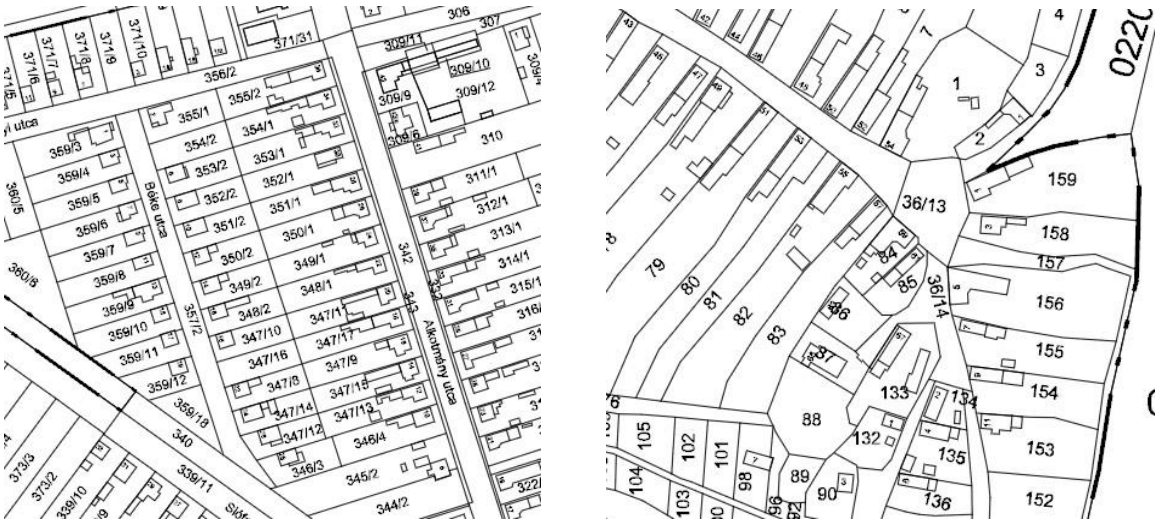

Az Alkotmány, Béke, Széchenyi utcák szabályos telekkialakításai, valamint a településmag környezete

1.14.2.2. tulajdonjogi vizsgálat

A település nagy részét családi házas lakóingatlanok alkotják, amelyek magántulajdonban vannak. Az intézmények, a belterületi és külterületi kiszolgáló utak, árkok zöme az önkormányzat tulajdonát képezik.

1.14.3. önkormányzati tulajdon kataszter

Az alábbi térkép tartalmazza a jelenleg önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanokat.

1. ábra. Belterület

2. ábra. Janyapuszta és környezete

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Harc településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. funkció, kapacitás

A település épületállományának nagy részét családi házas lakóingatlanok teszik ki. Az épületállomány ezen felül intézmények épületeiből és vállalkozások épületeiből, valamint az előbbi funkciókat kiszolgáló épületekből, építményekből áll.

A népszámlálási adatok alapján Harcon 2011-ben 308 lakott lakás és 19 nem lakott lakás volt. A száz lakott lakásra jutó lakó ennek alapján 292, ami a megyei átlag körüli értéket jelenti.

1.14.5.2. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A településen az oldalhatáron álló beépítési mód a legjellemzőbb. Ez egyaránt igaz a településmag utcáira (Fő utca, Kossuth utca), valamint a később kialakult lakótelkek beépítésénél is.

Az épületeket az oldalsó (általában északi) telekhatártól 1 m távolságot eltartva telepítették. Az épületek előtt gyakran található kis előkert. A lakóépületek mögött helyezkednek el általában a gazdasági épületek, a melléképületek.

A beépítés intenzitása változó (5-25 % közötti), tekintettel a telekméretek közötti nagy különbségekre: a település belterületén 600 m^2 – 6300 m^2 közötti telkek találhatóak.

A lakóépületek mögött helyezkednek el általánosságban a gazdasági épületek, melléképületek, amelyeket sok helyen egybeépítettek a lakóépületekkel a kedvezőbb telekhasználat miatt. Fenti építési módnak köszönhetően a település lakótelkeinek nagy része viszonylag nagy hátsókerttel rendelkezik. Néhány esetben megfigyelhető, hogy a melléképületet a lakóépület mellé építették.

A településmag a templom környékén halmaz-településszerkezetű, kanyargós utcákkal és szabálytalan alakú telkekkel.

1.14.5.3. magasság, szintszám, tetőidom

A településen jellemzően földszintes illetve újabban földszint + tetőtér-beépítéses családi lakóházak épültek. Ilyen jellegű épületek találhatóak jellemzően a Béke utcában, a Kölesdi utcában, a Jókai utcában, a Petőfi utcában és a Széchenyi utcában.

A településközpontban a községháza épülete, a templom és az általános iskola épülete a lakóépületeknél nagyobb tömegűek.

Az épületek tetőidomai jellemzően az utcára merőleges gerincű nyeregtetősek, de a Fő utcában és a Petőfi utcában találunk az utcával szöget bezáró tengelyű épületeket is. A lakóházak a község régi építésű részein kontyolt nyeregtetővel létesültek, de a kétszintes épületek között is látható kontyolt tetős megoldás. A Siófoki utcában és az Alkotmány utcában többnyire az 1960-1970-es években épült földszintes sátortetős házak láthatók. Az új építésű földszintes épületek általában változatos épület-tömeggel, alacsonyabb hajlásszögű tetőidommal rendelkeznek.

1.14.5.4. településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A történeti településmagban, a Fő utcában és a Kossuth utcában találhatók Harc legértékesebb épületei. A kialakult beépítés és a meglévő épületállomány itt jól őrzi még a 19. században létrejött településképet, épülettömegeket és építészeti részleteket. A Fő utca jellegzetessége, hogy az északi teleksor épületei, melléképületei a telkeket keresztben tagoló partfalig épültek és a partfalba pincét vájtak. A településmagban az oldalhatáron álló utcavonalra épült csonkakontyos nyeregtetős épületek jellemzően oldaltornácosak, az utcára nyíló tornácajtóval. A tornácoszlopok faragott fából vagy téglából készültek. Az épületek az utcai homlokzaton eredetileg két ablakkal rendelkeztek, de több helyen ezeket egy szélesebb ablakra cserélték. A hagyományos ablakforma álló téglalap alakú, osztott szerkezetű, esetenként zsalugáterrel árnyékolt. A lakóházak magas lábazattal épültek, amely az épületnek robusztus megjelenést kölcsönöz. Előfordul L alakú, az utcafrontra beforduló épület is. A

legtöbb régi épületet az eredeti stílusa szerint újították fel, de találhatók téglával kirakott homlokzatú oromfalak is.

Az újabban kialakult utcákban a sátortetős és a tetőtér-beépítéses nyeregtetős épületek jellemzőek. Az épületek szabályos elrendezésben, oldalhatárra épültek, előkerttel. Az újabb utcák viszonylag szélesek, az épületek egységes utcaképet adnak. A településen áthaladók csupán ezt az 1970 - 1980-as évekbeli típusházas faluképet látják; a karakteres, hagyományos építészeti értékekben bővelkedő településközpontot nem.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Harc a jelenlegi 65. számú főúttól kissé beljebb, keletre alakult ki, a Sió-csatorna és az erre néző löszpartfal mentén.

Az I. katonai felmérésen (1763-1787) már jól látszódik a történeti településmag, az ófalu, mely a szőlőhegyre vezető út és az ebből kiágazó, löszfal mellett haladó út mentén alakult ki. A beépítés a Fő utcán a löszfal vonalához igazodott, szabályos fésűs elrendezéssel. A felmérés a Sió-Sárvíz-völgyét lápos, mocsaras területként jelöli, a löszparttól nyugatra elterülő dombos vidéken szántót jelöl.

A II. katonai felmérés térképén (1806-1869) már Jánya puszta majorsági épületei is láthatók. A Fő utca tovább bővült északnyugati irányban, a Dózsa György utca pedig déli irányban. A II. katonai felmérésen feltűnő Diós utca már a településközpontból sugarasan indult ki a domborzathoz alkalmazkodva. Ez utóbbi utca meglehetősen keskeny keresztmetszetű, ahol a lakóházak elszórtan épültek. A falu körül a Szekszárdra vezető országútig erdőterületeket jelöl a felmérés, a Zombával valamint a Kölesddel összekötő út mentén kétoldali fasorokat ábrázoltak.

A III. katonai felmérésen az előzőhöz képest nem történt jelentős változás.

A XX. századtól kezdődően a település a 65. sz. főút és a Kölesdre vezető út mentén további utcákkal bővült, ahol tervezett települési szövet alakult ki téglalap alakú telkekkel, állandó keresztmetszetű utcákkal.

Az I. katonai felmérés átnézeti térképe a Sióval, valamint a történeti településmag

A II. katonai felmérés térkép részlete Harc közigazgatási területéről

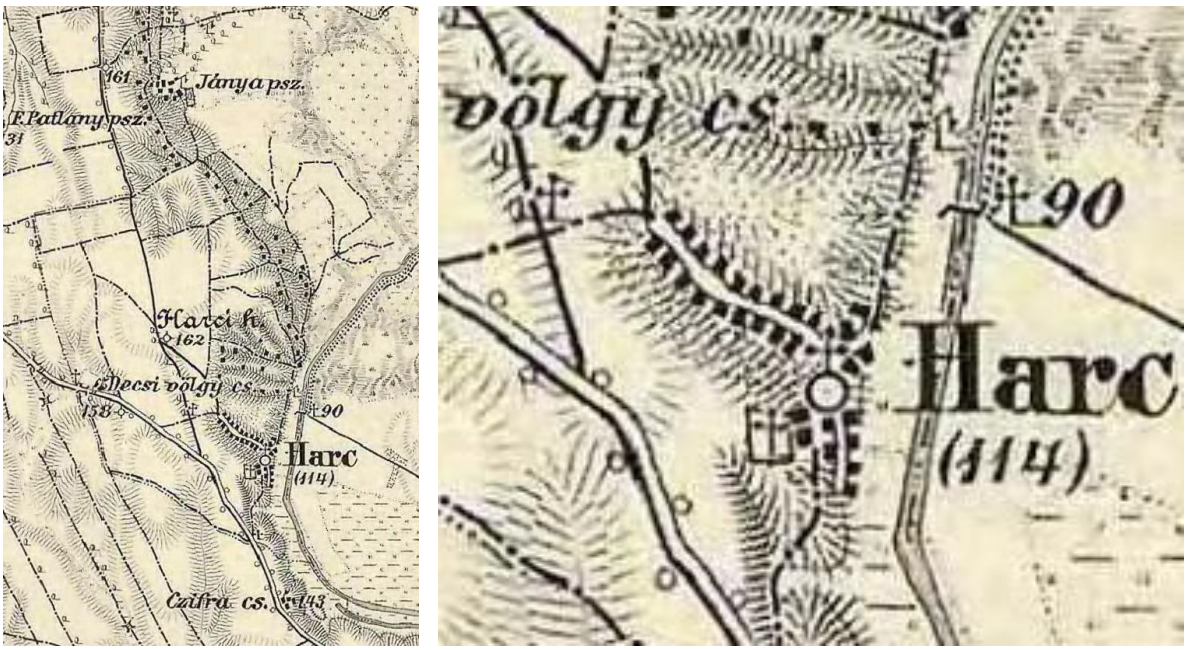

Harc a III. katonai felmérésen

1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Harc jelentős régészeti lelőhelyekkel rendelkezik. A település közigazgatási területén jelenleg 16 régészeti lelőhely áll védelem alatt a kulturális örökség védeleméről szóló törvény általános elvei alapján.

Sorszám	Azonosító	Megnevezés
1.	20447	Öreghegy
2.	23063	Várhegy
3.	23410	Cukorhegy
4.	*23839*	Janyapuszta I.
5.	23841	Janyapuszta II. (
6.	66740	Cifra csárda-dűlő

7.	66744	Temetővölgyi-dűlő
8.	*66808*	Janyapuszta, Nagy-dűlő
9.	*74723*	Első-rét
10.	74725	Lencse-föld
11.	folyamatban	Janyapuszta, Düt-major
12.	folyamatban	Janyapuszta, Nagy-dűlő II.
13.	folyamatban	Janyapuszta, Nagy-dűlő III.
14.	folyamatban	Janyapuszta III.
15.	folyamatban	Lencse-föld II.
16.	folyamatban	Lencse-föld III.

Harc ismert régészeti lelőhelyinek térképe (K. Németh András, Régészeti szakterületi munkarésze alapján)

1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Harc legrégebbi utcájában, a Fő utcában találhatók azok az épületek, amelyek a település építészetének értékeit őrzik. Ezek a népi lakóépületek a XIX. század végén, XX. század elején épültek. A Fő utcában az épületek jó része megmaradt eredeti tömegében, több épületet a közelmúltban eredeti építészeti részletei megőrzésével újítottak fel. A régi épületek egy része azonban felújítás hiányában veszélyeztetve van ma is.

A 2017-ben készült Örökségvédelmi hatástanulmány alapján Harcon egy műemlék és 40 helyi védelemre javasolt építmény található.

A Fő utca régi épületei nagyrészt megőrizték az eredeti tömegüket, homlokzati kialakításukat. Bővítés, átalakítás – ami az utcaképet jelentősen rontaná – nem látható. Az átalakítások nagy része a tornácnyílások befalazására korlátozódott. A régi építésű épületek közé azonban néhány helyen kétszintes, tetőtér-beépítéses lakóház ékelődött be, amely a kialakult utcaképtől jelentősen eltér.

Az ófaluban az épületek eredeti fésűs beépítési módja is megmaradt. Az oldalhatárra, vagy ahhoz közel, 0,5 m-1 m távolságra telepítették a hosszanti elrendezésű épületeket. A főépületek mögé, jellemzően annak tengelyében, vagy keresztcsűrös elrendezésben építették a gazdasági épületeket.

Napjainkban meglévő népi lakóházak Harcon

A település kulturális öröksége sérülékeny, melynek elemeit óvni kell. Ezen elemek bemutatása, védelme a településrendezési eszközökkel is elsődleges feladat.

1.14.6.4. világörökségi és világörökségi várományos terület

A településen nem található világörökség, valamint világörökség várományos terület.

1.14.6.5. műemlék, műemlékegyüttes

A településen egy műemlék található, a Szent Mihály római katolikus templom.

név: **Szent Mihály arkangyal római katolikus templom**
Azonosító: 8630
Törzsszám: 4203
Cím: Fő utca 65.
Hrsz: 87

1824-ben, a Janyai várrom köveiből építették. Dombra épült egyhajós templom, keleti homlokzatán toronnyal, egyenes záródású szentéllyel. A szentély déli oldalán található a nyeregtetős sekrestye. A keleti oldali bejárat felett feliratos kőtábla áll, melyen az építés éve (1824) látható. A templomhajó és az orgonakarzat is csehsüveg boltozattal fedett. A templomkertben 19. századi kőkereszt található korpusszal. (forrás: koh.hu Tolna megye műemlékjegyzéke)

A templom telke körül ex lege műemléki környezet került kijelölésre.

A római katolikus templom

A templom mögötti golgota keresztjei

1.14.6.6. műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

A településen nincs.

1.14.6.7. műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület

A településen nincs.

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

A településen nincs.

1.14.6.9. helyi védelem

A település helyi védelemre **javasolt** építészeti értékeit a 2017-ben készült **Örökségvédelmi hatástanulmány** tartalmazza.

Helyi védelemre javasolt építmények listája			
Sorszám	**Helyrajzi szám**	**Utca, házszám**	**Megnevezés**
1.	302/1	Vörösmarty tér 12.	lakóépület
2.	34	Vörösmarty tér 13.	lakóépület
3.	32	Vörösmarty tér 9.	lakóépület
4.	31	Fő utca 2.	lakóépület
5.	29	Fő utca 6.	lakóépület
6.	40	Fő utca 1.	lakóépület
7.	41	Fő utca 1.	gazdasági épület
8.	43/1	Fő utca 5.	lakóépület
9.	27	Fő utca 10.	lakóépület
10.	26/2	Fő utca 12.	lakóépület
11.	46/1	Fő utca 11.	lakóépület
12.	48/1	Fő utca 15.	lakóépület
13.	23	Fő utca 18.	lakóépület
14.	51/1	Fő utca 21.	lakóépület
15.	54	Fő utca 23.	lakóépület
16.	20	Fő utca 26.	lakóépület
17.	18	Fő utca 30.	lakóépület
18.	63	Fő utca 33.	lakóépület
19.	74	Fő utca 43.	lakóépület
20.	11	Fő utca 44.	lakóépület
21.	10	Fő utca 46.	lakóépület
22.	79	Fő utca 51.	lakóépület
23.	9	Fő utca 48.	gazdasági épület
24.	80	Fő utca 53.	lakóépület
25.	84	Fő utca 59.	polgármesteri hivatal épülete
26.	159	Dózsa Gy. utca 1.	kápolna
27.	36/13	Fő utca	emlékmű, kereszt
28.	88	Diós utca	kereszt
29.	125	Temető	kereszt
30.	126	Temető	kereszt
31.	287/4	Kossuth L. utca	kereszt
32.	286/4	Kossuth L. utca 12.	lakóépület
33.	275	Kossuth L. utca 30.	lakóépület
34.	221	Kossuth L. utca 25.	lakóépület
35.	303/1	Széchenyi utca 2.	kereszt
36.	369/2	Sportpálya	kereszt
37.	011/6	65. sz. főút keleti oldal	kereszt
38.	70/1	Fő utca 39.	lakóépület
39.	15	Fő utca 36.	lakóépület
40.	14	Fő utca 38.	lakóépület

Helyi védelemre javasolt terület ingatlanai (hrsz.)
1; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24; 25; 26/2; 27; 28; 29; 30; 31; 32; 33; 34; 35; 36/6 út egy része; 36/13; 40; 41; 42/1; 43/1; 44/1; 45/1; 46/1; 47/1; 48/1; 49/1; 50; 51/1; 54; 55; 58; 59; 62; 63; 66; 67; 70/1; 71; 74; 75; 77; 78; 79; 80; 81; 82; 83; 84; 85; 86; 87; 88; 158; 159.

Helyi kultúrtörténeti és botanikai értékek

Kálvária – a latrok keresztjei és a stációk kettétörve (88 hrsz.)

Keresztek: Katolikus templom előtt (87 hrsz.)

Temetőben (126 hrsz.)

Temető előtti téren (125 hrsz.)

Fő utca keleti részén letört kereszt, csak a posztamens áll (36/6 hrsz.)

Kossuth u. 8. (287/4 hrsz.)

Széchenyi u. 2. (303/1 hrsz.)

Sportpálya mellett (369/2 hrsz)

65. út mellett (011/6 hrsz.)

Janya-pusztai temetőben (0123 hrsz.)

Harangláb: óvoda kertjében. A harang a Janya-pusztai kastély kápolnájából való

Lélekharang: köztemetőben

I. és II. világháborús emlékmű és kerítés – működő – Fő utca vége

<u>Fák, fasorok</u>:

Kocsányos tölgy – ültetve a Millenium évében, régi Sió partja, Pista-völgy alja

2 db kislevelű hárs – katolikus templom mellett

5 db hegyi juhar 371/25 hrsz.

8 db oszlopos tiszafa – Művelődési Ház előtt

6 db vadgesztenye – Alkotmány u. 43. mellett, 307 hrsz.

A településrendezési tervhez Örökségvédelmi hatástanulmány készült, amely felülvizsgálja és rögzíti a helyi védelemre érdemes építészeti értékeket.

Harc község 2018-ban jóváhagyott a **településkép védelméről szóló** 1/2018. (II.13.) számú önkormányzati **rendelet**ében az alábbi helyi védelem alatt álló objektumok és botanikai értékek kerültek meghatározásra.

Helyi védelem alatt álló objektumok			
Sorszám	**Helyrajzi szám**	**Utca, házszám**	**Megnevezés**
1.	302/1	Vörösmarty tér 12.	lakóépület
2.	32	Vörösmarty tér 9.	lakóépület
3.	29	Fő utca 6.	lakóépület
4.	27	Fő utca 10.	lakóépület
5.	26/2	Fő utca 12.	lakóépület
6.	46/1	Fő utca 11.	lakóépület
7.	48/1	Fő utca 15.	lakóépület
8.	23	Fő utca 18.	lakóépület
9.	54	Fő utca 23.	lakóépület
10.	20	Fő utca 26.	lakóépület
11.	18	Fő utca 30.	lakóépület
12.	11	Fő utca 44.	lakóépület
13.	79	Fő utca 51.	lakóépület
14.	9	Fő utca 48.	gazdasági épület
15.	80	Fő utca 53.	lakóépület
16.	84	Fő utca 59.	polgármesteri hivatal épülete
17.	159	Dózsa Gy. utca 1.	kápolna
18.	36/13	Fő utca	emlékmű, kereszt
19.	88	Diós utca	kereszt
20.	125	Temető	kereszt
21.	126	Temető	kereszt
22.	287/4	Kossuth L. utca	kereszt
23.	286/4	Kossuth L. utca 12.	lakóépület
24.	221	Kossuth L. utca 25.	lakóépület
25.	303/1	Kölesdi utca 2.	kereszt
26.	369/2	Sportpálya	kereszt
27.	011/6	65. sz. főút keleti oldal	kereszt
28.	70/1	Fő utca 39.	lakóépület
29.	14	Fő utca 38.	lakóépület

Botanikai értékek

Kocsányos tölgy (Quercus petraea) 100 cm törzsátm., Pista-völgy-Sió-part,

2 db kislevelű hárs (Tilia cordata) 80 ill. 100 cm törzsátm., katolikus templom mellett

5 db hegyi juhar (Acer pseudoplatanus) 60-90 cm törzsátm. hiányos fasor, Óvoda mellett 371/25 hrsz.

8 db oszlopos tiszafa (Taxus baccata 'Hicksii') 5 m magas, Művelődési Ház előtt

6 db vadgesztenye (Aesculus hippocastanum) Alkotmány u. 43. mellett (307 hrsz.)

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

A településen több lakatlan épület is található – főként a Fő utcán, a Kossuth utcán és a Dózsa György utcán, amelynek következtében az épületek állaga romlik, a telkek gondozatlanok.

A település történeti központja a templommal és a községházával sajátos elhelyezkedése miatt nehezen megközelíthető, valamint a parkolás sem megoldott.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Harc település Tolna megye délkeleti részén található, a Tolnai-hegyhát és a Sárvíz-völgye kistáj határán.

Szekszárdtól 10 km, Pécstől 55 km, és Budapesttől mintegy 160 km a távolság közúton. A település közúti kapcsolatai jónak mondhatóak: áthalad területén a 65. sz. Szekszárd-Siófok irányú főút, az M6 autópálya Harctól 13 km-re, az M9 autóút 10 km-re található.

Harc belterületének nyugati szélén halad át a 65. sz. Szekszárd-Siófok II. rendű főút. A főút a községnek jó közlekedési kapcsolatot biztosít, de ebből eredően nagy a településen áthaladó tranzit forgalom.

A 65. sz. főútból kiágazó 6317.j. Harc-Kölesd összekötő út (Harc belterületén az Alkotmány utca) biztosítja a Harctól északra fekvő településekkel való közúti kapcsolatot.

1.15.2. Közúti közlekedés

A település közlekedési hierarchiája kialakult, a burkolatszélességük azonban nem minden esetben elégséges. A kiszolgáló (lakó) utak, utcák némelyike a burkolat szélesség, illetve beépítési szélesség miatt csak egyirányú forgalom lebonyolítására alkalmas.

A csomópontok a kis forgalomra tekintettel általában megfelelőek.

1.15.3. Közösségi közlekedés

1.15.3.1. közúti közforgalmú közlekedés

A településen helyi autóbusz közlekedés nincs. Távolsági autóbusz járatok áthaladnak a településen. A buszmegállóhelyek kiépítettsége, valamint a járatok gyakorisága Szekszárd felé megfelelő.

1.15.3.2. kötöttpályás közforgalmú közlekedés

A települést nem érinti vasútvonal, a legközelebbi vasútállomás Szekszárdon található.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A település jelenleg nincs bekapcsolva az országos jelentőségű kerékpárút hálózatba, viszont a települést érinti a Murga-Zomba-Harc-Sióagárd térségi kerékpárút törzshálózat tervezett nyomvonala.

1.15.5. Parkolás

A községben jelenleg csak a temetőnél található parkoló, a Fő utca keleti végén található községháza és templom, illetve a többi intézmény környezetében nincs kiépített parkoló.

1.16. Közművesítés

1.16.1. Víziközművek

1.16.1.1. vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Harc község közüzemű vízellátását önálló vízmű biztosítja 3 db mélyfuratú kúttal. A tisztított víz átemelő szivattyúval jut az átfolyó rendszerű víztornyon keresztül a települési elosztóhálózatba.

Az ivóvíz hálózatra rákötött ingatlanok aránya 99 %.

1.16.1.2. szennyvízelvezetés

Harc község közüzemű szennyvízcsatorna hálózattal rendelkezik, amely 2000-2002. között valósult meg. A szennyvízelvezető rendszer gravitációs rendszerű, házi bekötőcsatornákkal, az egyes öblözetek mélypontjain közterületi szennyvízátemelőkkel.

A közcsatornával elvezetett szennyvíz kommunális házi szennyvíz, tisztítását a Harc és Medina községek között található a két település közös tulajdonát képező biológiai szennyvíztisztító telep biztosítja.

A tisztított szennyvíz befogadója a Nádor-csatorna.

A szennyvíz-csatorna hálózatra rákötött ingatlanok aránya 90 %.

1.16.1.3. csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A település belterületi csapadékvíz elvezetése túlnyomórészt nyílt árokrendszerrel történik. Zárt csapadékvíz csatorna szakaszok csak a településközpontban találhatók.

A csapadékvíz befogadója a Sió-csatorna.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

A településen az elektromos energia-ellátás belterületen teljeskörűen biztosított, a vezetékes földgáz –hálózatra történt csatlakozás aránya 60 %.

1.16.2.2. megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A település energiagazdálkodása a jövőben a természeti adottságoknak köszönhetően jelentős változáson mehet keresztül. Az elektromos áram előállítására a biomassza, a szél-, nap-, víz és a geotermikus energia alkalmazása jöhet számításba.

Harcon az éves napfénytartam átlagosan 2000 óra körüli, ami jelentős részben elegendő a fűtés és a használati melegvíz előállításához. A szélenergia háztartási szintű hasznosítása is elképzelhető a térségben, illetve a föld geotermikus energiája is mindenütt rendelkezésre áll. A háztartási méretű kiserőművek közcélú hálózathoz való csatlakozását engedélyezi a szolgáltató.

A település intézményeinek megújuló energiaforrások alkalmazásával történő üzemeltetése a lakosság szemléletmód váltását is elősegíti a jövőben. Ez eredményezheti, hogy a háztartások energiaellátása is megújuló energiaforrások alkalmazásával történjen hosszútávon.

1.16.2.3. az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Harc településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

A község területén mindhárom mobilszolgáltató (Telekom, Telenor, Vodafone) vételi lehetősége megfelelő.

A kábel tv és az internet szolgáltatás üzemeltetője a Tarr Kft.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1. talaj

Harcon a termőföldek jó minőségűek, átlagos aranykorona értékük 22-30 körüli. Ennek köszönhetően a külterület nagy része szántóföld. A nagy, homogén táblákat a belterülettől nyugatra és Medina felé nem tagolják fasorok, csak Janyapuszta körül találhatóak fásított mezsgyék. A mezővédő fásítások szerepe a szél elleni védelem és a kondicionáló hatás mellett a mezőgazdasági utakról származó szennyezőanyagok élővizekbe való bemosódásának megakadályozása.

A helyenként meredek lefutású dombfelszíneken fokozottan lehet talajerózióval számolni. A talaj felső, termékeny rétegének megőrzése fontos feladat, ami talajkímélő művelési módszerek alkalmazásával oldható meg. A talajt az intenzív mezőgazdasági művelés során használt vegyszerek, valamint a gazdasági területeken folytatott gépjárműjavítás során talajba kijutott kenőolajok, stb. szennyezik.

A szennyvíz-csatorna hálózatra a lakások 10 %-a nem csatlakozott, valamint a Szőlőhegy területén megoldatlan a szennyvízkezelés. A szennyvíz talajba való szikkasztása nemcsak a talajt, hanem a felszíni és felszín alatti vízkészleteket is szennyezi, amelynek következménye az élővizekben nitrogénfeldúsulás, eutrofizáció lehet.

1.17.2. felszíni és a felszín alatti vizek

Harc területén lévő felszíni víz a belterülettől keletre található horgásztó és a Sió. A Sió-csatorna a település közigazgatási területének keleti határán folyik. Vízkivételi bázisául szolgáló felső-pannon vízadó rétegek fedőjét féligáteresztő finomszemcsés rétegek alkotják, melyek védelmet nyújtanak a beszivárgó szennyeződésekkel szemben.

Harc területe a Duna részvízgyűjtő tervezési területen belül az 1-11 Sió vízgyűjtő-alegységen foglal helyet. A Sió-csatornára nagyvízi mederkezelési terv készült. A településen nagyvízi mederrel a 03/2 hrsz.-ú ingatlan érintett, amelyen a vízfolyás depóniája húzódik.

A felszíni és felszín alatti vizek minőségét több tényező is veszélyezteti: a csatornázatlan háztartásokban keletkező szennyvizek talajba történő szikkasztása; a főútról bemosódó szennyezőanyagok és a sózás, a mezőgazdaságban használatos kemikáliák, az állattartásból eredő trágya (Janyapuszta), illetve a gépjárműjavító műhelyek munkálatai során talajba jutó ásványolaj alapú motor- és kenőolajok, veszélyes anyagokkal szennyezett szűrőanyagok.

A csapadékvíz gyűjtése Harcon nyílt felszíni csapadékvíz-hálózattal megoldott, azonban a Fő utcában és a Kossuth utcában a csapadék hatékonyabb elvezetése szükségszerű.

A 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet szerint Harc a felszín alatti víz szempontjából érzékeny településnek számít. A település területén nem található kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi terület. A 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet érzékenységi térképe alapján Harcon a felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny és kevésbé érzékeny területek találhatók. A település egy része érzékeny kategóriába, míg kis része az egyéb védett természeti értékek közé sorolandó.

A település országos vízminőség-védelmi terület övezetével nem érintett.

A település közcélú ivóvízbázis védelmére lehatárolt vagy kijelölt hidrogeológiai védőzónával nem érintett.

1.17.3. levegőtisztaság védelme

Harcon a közúti közlekedésből, fűtésből és mezőgazdasági tevékenységből származó légszennyezés fordul elő. Harc területén jelentős légszennyező anyagot kibocsátó ipari telephely nem működik. Kismértékű pontszerű légszennyező forrás a pálinkafőző üzem és a belterület déli szélén lévő autójavító telep. A külterületen működő baromfitartó telep bűzhatása elhelyezkedéséből adódóan nincs zavaró hatással a lakosságra.

A mezőgazdasági termelésből származó porszennyezés és a bolygatott felszíneken elszaporodó allergén gyomok is hozzájárulnak a levegőminőség romlásához.

A légszennyezettség mértékére mérési adatok nem állnak rendelkezésre, de kijelenthető, hogy a településen a levegő tisztasága jónak mondható.

A tiszta, egészséges levegő alapvető emberi szükséglet. A levegő tisztaságának védelmét jogszabályok írják elő. A levegővédelmi követelményeket az országos és regionális környezetvédelmi, illetve társadalmi, gazdasági programok, tervek, a területfejlesztési, terület- és településrendezési tervek kidolgozása során, valamint az önkormányzatok környezetvédelmi programjaiban, a gazdálkodó szervezetek terveiben és a műszaki tervezésben - a külön jogszabályokban foglaltak szerint - érvényesíteni kell.

1.17.4. zaj- és rezgésterhelés

A legjelentősebb környezeti zajforrások a közlekedési és az üzemi tevékenységek, de a vendéglátás, szórakoztató tevékenységek, a háztartásokban használt gépek, berendezések, valamint egyéb emberi tevékenységek is ide tartoznak.

A település belterületén a fenti tevékenységek közül a közlekedésből származó zaj- és rezgésterhelés a legnagyobb, tekintettel arra, hogy a belterületen keresztül halad a 65. számú főút és a 6317. j. összekötő út.

A zaj és rezgésvédelmi követelményeket a védendő létesítmények, területek besorolásának függvényében a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM EüM együttes rendelet I. számú melléklete szabályozza.

1.17.5. sugárzás védelem

A nukleáris veszélyhelyzetet előidézni képes hazai létesítmények közül a Paksi Atomerőmű és a Kiégett Kazetták Átmenti Tárolója, valamint a bátaapáti kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok tárolója található Harc közelében. Ezen kívül az új atomerőművi blokkok majdani 30 km-es védendő zónájába fog esni a település.

A települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról szóló 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet 1. számú melléklet értelmében Harc község II-es katasztrófavédelmi osztályba sorolt.

1.17.6. hulladékkezelés

A községben keletkezett kommunális és szelektív hulladékot az ALISCA TERRA Regionális Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. szállítja el. A kommunális hulladékot heti egy alkalommal, a szelektív hulladékot a hulladékgyűjtő edényből havonta egyszer szállítják el.

1.17.7. vizuális környezetterhelés

Vizuális környezetterhelést olyan építmények okozhatnak, amelyek kedvezőtlenül befolyásolják a településképet, valamint a tájat. Ilyen építmények jellemzően a gyárkémények, víztornyok, hírközlési antennák és tornyok, egyes ipari és mezőgazdasági üzemek építmények.

A település közigazgatási területén nem található olyan építmény, amely a településképet jelentősen rontaná. A település közelében álló hírközlési átjátszó torony és a főút melletti telephelyek negatívan érintik a településképet.

1.17.8. árvízvédelem

A településen ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Harc területe a „C” enyhén veszélyeztetett

kategóriába tartozik. Ez alapján a település *„nyílt vagy mentesített ártéren helyezkedik el és előírt biztonságban kiépített védművel rendelkezik.”*

Harc község közigazgatási területéhez tartozó egy külterületi ingatlan érintett a nagyvízi mederrel: a Harc 03/2 hrsz-ú ingatlan. Érintett ingatlanterület nagyság: 1816,88 m2. Teljes ingatlanterület: 54375,45 m2. Nagyvízi mederterv száma 04.NMT.02. Vízfolyás: Sió. Zóna megnevezése: átmeneti zóna.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Lásd 1.17.1.-1.17.8. pontot.

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

A települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról szóló 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet 1. számú melléklet értelmében Harc község **II. katasztrófavédelmi osztályba** sorolt a paksi nukleáris létesítménytől való távolság alapján.

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet 2. sz. melléklete szerint a katasztrófavédelmi szempontból II. veszélyességi osztályba sorolt településeken az elégséges védelmi szint meglétéhez a következők szükségesek:

Riasztás: a lakosság központi riasztása, veszélyhelyzeti tájékoztatás feltételeinek biztosítása.

Lakosságvédelmi módszer: Kockázatbecslésben megállapítottaknak megfelelően (elzárkózás).

Felkészítés: lakosság 3 évente történő aktív tájékoztatása; a lakosság passzív tájékoztatása nyomtatott és elektronikusan elérhető információs anyagok biztosításával; a lakosság felkészítése a riasztás módszerének és jelének felismerésére, valamint az annak megfelelő magatartási szabályokra.

Védekezés: különleges felszerelések és kiképzett szakértők (önkéntes mentőszervezetek) bevonásának tervezése és begyakoroltatása; a kockázatbecslésnek megfelelően a polgári védelmi szakalegységek megalakítása; a karitatív és más önkéntes, humanitárius feladatot ellátó szervek bevonásának tervezése.

Induló katasztrófavédelmi készlet: teljes induló katasztrófavédelmi készlet megléte.

1.18.1. építésföldtani korlátok

A Baranya Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály 2018. évi adatszolgáltatása alapján Harc nem tartozik a Földtani veszélyforrások övezetébe.

1.18.1.1. alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A település területén alábányászott területek, barlangok az eddig ismert adatok alapján nem találhatók. A Fő utca és a Kossuth utca löszfalba vájt pincéinél omlásveszély állhat fenn.

1.18.1.2. csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A község területe a Baranya Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály 2018. évi adatszolgáltatása alapján a Felszínmozgásos területek kataszterében nem szerepel, de a 2013. év során és azt követően a **templomdomb** környezetében pinceomlás és csúszásveszély volt észlelhető.

1.18.1.3. földrengés veszélyeztetett területei

Harc településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. árvízveszélyes területek

Lásd 1.17.8. pontot.

1.18.2.2. belvízveszélyes területek

A Tolna Megyei Területrendezési Terv a belterülettől északkeletre található Gulyajáró mélyfekvésű területét és a Sió-csatorna parti sávját rendszeresen belvízjárta területnek sorolta.

E terület a domborzati viszonyoktól és a holtmeder kereszteződésektől függően magas vízállás esetén fakadó és szivárgó vizek által veszélyeztetett. A közigazgatási terület keleti külterületi része a 04.04. Szekszárd-Simontornyai belvízvédelmi szakasz 04.04.01. Sióagárdi őrjárás területén helyezkedik el.

1.18.2.3. mély fekvésű területek

E területek lényegében megegyeznek a belvízveszélyes területekkel.

1.18.2.4. árvíz és belvízvédelem

Lásd 1.17.8. pontot.

1.18.3. egyéb

1.18.3.1. kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

A község területe a Baranya Megyei Kormányhivatal Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály Bányászati Osztály 2017. évi adatszolgáltatása alapján a Felszínmozgásos területek kataszterében nem szerepel.

1.18.3.2. mélységi, magassági korlátozások

A szomszédos településen, Medina Község közigazgatási területén található a Magyar Honvédség nemzeti és szövetségi feladatai végrehajtása szempontjából kiemelten fontos radarállomás.

A korlátozásmentes működés érdekében a Honvédelmi Minisztérium hatósági szervezete a honvédelmi rendeltetésű radaroktól való távolság függvényében, engedélyezési eljárás keretében, mint szakhatóság egyedileg vizsgálja a középmagas vagy annál magasabb építmények megvalósíthatóságának feltételeit, amely Harc közigazgatási területét is érintheti.

1.18.3.3. tevékenységből adódó korlátozások

Harc településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

A község területén a Baranya Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály 2017. évi adatszolgáltatása alapján működő bánya nem ismeretes. A település területén szénhidrogén bányászati létesítmény és szénhidrogén szállítóvezeték nem található. A település területén megkutatott és nyilvántartott nyersanyagvagyon nem található.

1.20. Városi klíma

Harc településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatásuk összevetése, folyamataik elemzése

- A kevés helybeli munkahely eredménye a lakosság, főként a fiatalok elvándorlása, melynek következtében üresen maradnak az ingatlanok, ez a meglévő épületek piaci árára is kedvezőtlenül hat.
- A kedvező természeti kedvező lakókörnyezetet eredményeznek.
- A tervezett gazdasági területek lehetővé teszik új vállalkozások megtelepedését, illetve a meglévők fejlesztését.
- A természeti, művi, kulturális örökség számbavétele, megóvása a helyi társadalmi kohézió erősödését is szolgálja.
- A település természeti, épített környezete lehetővé teszi a turizmus fejlődését.
- A település közmű-ellátottsága jó, az újabb lakó- és gazdasági funkciók kialakításánál a meglévő hálózatok bővíthetőek.
- A település alapfokú intézményellátottsága megfelelő, cél a meglévő funkciók megtartása és fejlesztése.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

Harc a Sió mentén, a Mezőföld és a Tolnai-dombság kiváló talajú, változatos felszínű területén fekvő település. A kiváló termőföldi adottságoknak köszönhetően a község életében mindig is fontos szerepet játszott a mezőgazdaság. Mivel napjainkban a földművelés csak néhány földbirtokost érint, a lakosság nagy része a környező városokban talált munkát. A megyeszékhely közelsége miatt a település továbbra is vonzó letelepedési célpont lehet, mint azt 1990-2001 között lehetett tapasztalni. A népesség megtartására illetve növekedésére a helyben való foglalkoztatás arányának növelése, vállalkozások megtelepedésének ösztönzése révén lehet szert tenni.

A település életében fontos szerepet tölt be a település múltja, épített értékei, ünnepei. A község civil élete aktív, ahol szerepet kap a kulturális örökség és a természeti értékek védelme. A falu turisztikai jelentőségét növelné, ha a 65. sz. főút mentén tervezett térségi kerékpárút megépülne és a Sió hajózható lenne.

Harc gazdaságának jelentős eleme a mezőgazdaság, ezen belül is a szántóföldi növénytermesztés. A földeken főként gabonaféléket, kukoricát termesztenek. A szőlőtermesztés visszaszorult, annak ellenére, hogy a termőhelyi adottságok (klíma, domborzat) kedveznek a szőlő termesztéséhez. A helyben történő munkavégzésen kívül sokan járnak a megyeszékhelyre és a környékbeli városokba dolgozni. A tervezett Sió-menti kerékpár- és víziút a település turisztikai fellendülését eredményezné.

A település összességében egységes településképpel rendelkezik. A megyei átlaghoz képest alacsonyabb a lakatlan épületek aránya, de helyenként találhatóak lakatlan, eladásra váró épületek is, amelyek egyben letelepedésre adnak lehetőséget.

A mezőgazdasági telephelyek részben kihasználtak, a meglévő kihasználatlan épületekben új funkciók kialakíthatóak.

Az önkormányzat intézményeinek megtartása mellett fokozatosan fejleszti épületállományát.

A település kiváló minőségű termőföldjeinek köszönhetően a mezőgazdaság jelentős szerepet játszik Harc gazdasági életében. Ahhoz, hogy a jó termőképesség megmaradjon, a talajok védelmére is fokozott figyelmet kell fordítani. Ez az erózióvédelemmel, a mezőgazdasági kemikáliák kizárólagos használata helyett integrált növényvédelemmel, mezővédő erdősávok telepítésével valósítható meg.

A település külterületének nagy része rendszeresen belvízjárta terület, ezért érdemes az itteni területhasználatokat átgondolni, az adottságokhoz igazítani.

Fontos a csapadékvíz megfelelő elvezetése a Fő utcában és a Kossuth utcában. A lakosság körében szorgalmazni kell a szennyvíz-csatornára való rákötést. A belterületen áthaladó jelentős közúti forgalom miatt a településen élők zaj- és rezgésterhelésnek vannak kitéve, ezért kedvező lenne a belterületet elkerülő út kiépítése.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Erősségek

Társadalom

- A megyeszékhely közelsége miatt az elmúlt évtizedekben a településre sokan beköltöztek.
- A település léptékéhez képest jelentős számú civil szervezettel, egyesülettel rendelkezik, amelyek a helyi társadalom kohézióját mutatják.

Környezet

- Harc kedvező közlekedés-földrajzi helyzetben van: az M6 autópálya, M9 autóút közelsége, főút halad át a településen.
- A megyeszékhely, valamint városok közelsége: Paks, Bonyhád.
- A település közigazgatási területén több helyi és egy országos szinten fontos épített örökség található.
- A belterület rendezett.

Gazdaság

- A település külterületének jelentős részét termőterületek alkotják.
- Több helyi vállalkozás működik.

Gyengeségek

Társadalom

- A település lakossága elöregedő, a képzett fiatalok elvándorolnak a településről.
- Szélesedik a társadalmi szakadék a településen élők rétegei között.

Környezet

- A lakásállomány elöregedése a történeti településrészen (Fő utca, Kossuth utca).
- A belterületen a csapadékvíz elvezetés nem mindenhol megoldott.
- A belterületen lévő légvezetékek, a település „déli kapujában” lévő telephelyek negatív hatása a településképre.
- Dombvidéki erózió

Gazdaság

- A gazdasági területek, vállalkozásra alkalmas területek csak részben kihasználtak.
- Alvótelepülés jelleg

Lehetőségek

Társadalom

- Munkahelyek teremtésével, a települési alapfunkciók megerősítésével, továbbiak kialakításával a település népességének fogyása megállítható.
- A közösségi kohézió erősítése érdekében a civil kezdeményezésekbe a fiatalok bevonása.

Környezet

- A megújuló energiaforrások alkalmazása a közösségi célú intézmények, a háztartások, a gazdasági funkciójú létesítmények energia ellátásánál.
- A természeti és építészeti értékek feltérképezése.
- Játszótér környezetének kialakítása.
- Csapadékvíz-elvezetés kiépítése a Főutcán és a Kossuth utcán.
- Mezővédő erdősávok telepítése. Mezőgazdasági utak fásítása.
- A település lakóutcáinak fejlesztése: szilárd burkolattal történő ellátás.
- A kerékpáros közlekedés fejlesztése a település lakóinak közlekedési biztonságának növelése, valamint a turizmus fejlesztése érdekében.
- A Sió-csatornával szomszédos mélyfekvésű vizenyős területen a tájhasználatok újragondolása (legelők nádassá történő átminősítése), a természetes állapotok fenntartására való törekvés: pl. ártéri erdők, vizenyős rétek, illetve vízfelületek kialakításával, megőrzésével.

Gazdaság

- A tervezett Sió-menti kerékpárút miatt várható a turizmus fellendülése.
- A településrendezési eszközökben tervezett gazdasági területek kedveznek új gazdasági funkciók megtelepedésének.
- A programturizmus erősítése céljából kapcsolódás a környék településeinek rendezvényeihez.

Veszélyek

Társadalom

- A település lakosságának további öregedése.
- A képzett, munkaképes lakosság elvándorlása.

Környezet

- Tájidegen fajok elterjedése.

Gazdaság

- A mezőgazdasági vállalkozások további növekedésével a mezőggazdaság egysíkúvá válhat.
- Az ipari-gazdasági területek alacsony kihasználtsága.

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

A településfejlesztési célok nagy részét a település műszaki adottságai befolyásolják.

A biztonságos, élhető lakókörnyezet biztosítása az önkormányzat feladata, aminek kialakítását a településrendezési eszközök szabályozzák.

Az előző pontokban ismertetett geomorfológiai-, vízföldrajzi adottságokat, a természetvédelmi, épített örökség értékeit szem előtt tartó szabályozás szükséges.

3.2. Problématérkép/értéktérkép

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolása

Problématérkép - átnézet és belterület

Jelmagyarázat

belterületen áthaladó nagy átmenőforgalom

belvízveszélyes területek

részben kihasználatlan gazdasági területek

kihasználatlan sportpálya

Értéktérkép – átnézet

Jelmagyarázat

jó közlekedési feltételek, kedvező közlekedésföldrajzi helyzet

kiváló, vagy jó termőhelyi adottságú termőterületek nagy aránya

értékes örökségi, építészeti értékek a településen műemlékek nagy aránya, jelentősége

rendezett közterületek, közkertek

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

A település belterületének két, időben egymásután kialakult része jól elkülöníthető. A hagyományos településrész a történeti településmagot, az új településrész a 20. század második felétől megépült szabályos szerkezetű településrészét foglalja magába. A lakóterülettől eltérő egységek a gazdasági funkciójú területek és az egykori zártkert területe.

Hagyományos településrész

A település fő tengelyét a 65. számú főút belterületi szakasza adja. A Vörösmarty tér környéke jelenti a településmagot. A település újabban létesített utcái tervezettek, amelyek egységes képet mutatnak. A belterület déli részén gazdasági területek találhatók.

Új településrész

A település belterületének délnyugati lakóterületei alkotják. Ezen felül a települést ellátó alapfokú intézmények területeiből, valamint kereskedelmi és szolgáltató funkciókat tartalmazó területekből és közterületekből áll.

Gazdasági funkciójú területek

Janyapuszta állattartó telepe és a belterület északi határán lévő gazdaság (030/3 hrsz.) jelentős mezőgazdasági üzem. Nagyobb kereskedelmi-szolgáltató területek találhatók a belterülethez délre kapcsolódva, a 65. sz. főút mentén.

Külterület

A külterület jellemzően mezőgazdasági művelés alatt áll, túlnyomórészük szántó. A külterület keleti részén a Sió völgyében mocsarak, gyepek, és erdőterületek jellemzőek, melyek természetvédelmi oltalom alatt állnak.

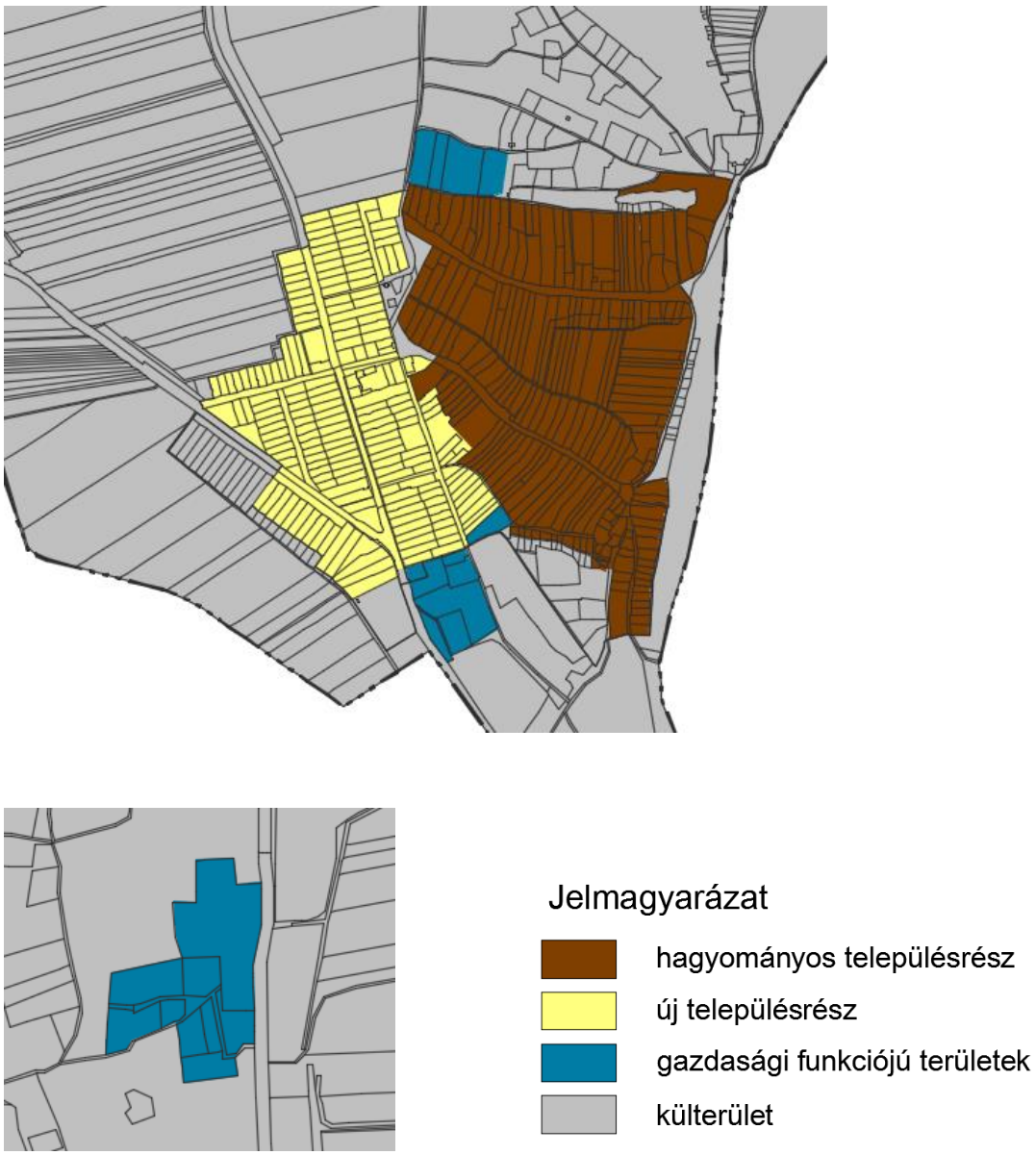

Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek – belterület és Janyapuszta

3.3.2. szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

A Korm. rendelet szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket.

A Központi Statisztikai Hivatal (továbbiakban: KSH) a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján nyilatkozott, hogy a településen nem található szegregátum, illetve szegregációval veszélyeztetett terület.

3.3.3. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

A település az előző pontok lehatárolásain kívül nem rendelkezik egyéb szempontból beavatkozást igénylő területekkel.